

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

16^E JAARGANG

WOENSDAG 16 SEPTEMBER 1931

No. 820

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
 Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
 ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. J. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Po'ak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Reducteur-Secretaris: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvungen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar, Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

15 SEPTEMBER 1931.

In den toestand van de geldmarkt kwam geen verandering. Particulier disconto noteert nog steeds $\frac{1}{2}$ pCt., terwijl ook nog wel een fractie lager werd afgedaan. Call blijft onveranderd ruim. Prolongatie $1\frac{1}{4}$ — 1 pCt.

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank is de post binnenlandsche wissels gedaald met ruim f 1 miljoen; de beleeningen geven daarentegen een toename te zien van ruim f 1,7 miljoen, zoodat per saldo de binnenlandsche uitzettingen nog iets zijn toegenomen. De post papier op het buitenland blijkt te zijn verminderd met bijna f 1,5 miljoen. De diverse rekeningen onder de activa der bank vertoonen een stijging van f 8 miljoen. De goudvoorraad is weder toegenomen en wel met f 6,8 miljoen; de voorraad zilveren munt slonk met f 173.000. De metaalvoorraad groeide mitsdien aan met een bedrag van ruim f 6,6 miljoen.

Het rekening-courant-saldo van het Rijk, dat op den vorigen weekstaat met f 3,8 miljoen voorkwam, is met ruim f 867.000 gestegen. De saldi in rekening-courant van anderen vermeerderden met niet minder dan f 25,1 miljoen.

De bankbiljettencirculatie is ingekrompen met f 12,8 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo nam toe met ruim f 1,1 miljoen; het dekkingspercentage bleef nagenoeg 62 pCt.

Op de wisselmarkt heeft over de geheele linie een flauwe stemming geheerscht. Ponden zijn van $12.05\frac{1}{2}$

op $12.04\frac{1}{2}$ teruggelopen; Dollars kwamen van 2.4812 op $2.4782\frac{1}{2}$. In Londen liep de Dollar-notering van 4.8595 op 4.8605 terug. Veel belangstelling bestond er voor Marken, hoewel de zaken niet van grooten omvang waren. Het kostte steeds eenige moeite een postje van eenig belang bij elkaar te krijgen. De openingskoers was 58.50, waarop een scherpe daling tot 57.25 volgde; spoedig trad weder een herstel tot 58.50 in. Het slot was 58.20, eerder aangeboden. De flauwe stemming schijnt haar oorzaak te vinden in de vrees van een groot aanbod van Marken, die door het van kracht worden van het „Stillehalten" dezer dagen vrij komen. Fransche Francs $9.72\frac{1}{2}$ — $9.71\frac{1}{2}$ %. (Ponden tegen Fransche Francs 123.97). Belga's waren zeer aangeboden: 34.55—34.47 (Ponden tegen Belga's 34.94). Zwitsersche Francs eveneens lager: 48.41—48.34. Lires $12.97\frac{1}{2}$ %. Deensche en Noorsche Kronen beide 66.25, Stockholm 66.33. Peseta's vormden weder een uitzondering en waren, in tegenstelling met de geheele markt, eerder gezocht: 22.05—22.40. Zeer flauw was ook de Canada Dollar, die tot onder de 2.46 daalde; slot $2.45\frac{7}{8}$. Rio ca. $15\frac{1}{2}$ %. Argentijnsche Pesos 68.50.

Op de termijnmarkt noteerden Ponden en Dollars op 1 resp. 3 maanden $2\frac{1}{2}$ en 7, 12 en 26 punten onder den contanten koers.

LONDEN, 14 SEPTEMBER 1931.

Geld was gezocht en dus duur voor het grootste deel van verleden week. Vermoedelijk zal geld wel schaarsch blijven tot het einde van deze maand.

Disconto trok aan onder den invloed van duurder geld en noteerde tenslotte $4\frac{5}{16}$ — $\frac{1}{2}$ %.

De Minister van Financiën lanceerde Donderdag zijn suppletoire begroting voor 1931. De krachtige maatregelen daarin genomen om niet alleen het budget voor dit jaar te doen sluiten, maar tevens ook het budget voor 1932 op de juiste basis te plaatsen, hebben over het algemeen een uitstekenden indruk gemaakt, al is men zich wel bewust, dat dit slechts een eerste, alhoewel zeer belangrijke, stap in de juiste richting is.

Een annonce, welke vooral voor beleggers in het buitenland van belang kan blijken te zijn, is dat de faciliteiten voor het incasseeren van de War Loan coupons zonder aftrek van income tax ook na de conversie zullen blijven bestaan. Dit zal waarschijnlijk tevens betekenen, dat War Loan ook na de conversie vrij van Engelsche inkomstenbelasting zal zijn voor den buitenlandschen houder. In ieder geval zal nu zes maanden in plaats van drie maanden tevoren kennis gegeven worden van een eventueele conversie.

HET WETSONTWERP TEGEN DUMPING.

Dezer dagen is door de Regeering een wetsontwerp ingediend tot „toekenning van de bevoegdheid tot het tijdelijk treffen van afweermaatregelen tegen kunstmatige concurrentie uit het buitenland”. Dit is het anti-dumping-ontwerp, waarvan de laatste maanden meermalen sprake is geweest.

De voorgeschiedenis van het ontwerp is voor den buitenstaander in nevelen gehuld. De Regeering heeft zich laten voorlichten door de Commissie voor de Economische Politiek, die door eene Subcommissie verslag over het dumpingvraagstuk deed uitbrengen. Geruchten gingen, dat de Commissie in meerderheid voor eene algemeene anti-dumping-wet niet geporteerd was. Of dat zoo is, valt echter voor den buitenstaander, die daaromtrent de Memorie van Toelichting tot het thans ingediende wetsontwerp mocht willen raadplegen, niet na te gaan. De Regeering, die blijkens enkele later te bespreken bepalingen van het ontwerp terecht de opvatting is toegedaan, dat de dumpingquaestie zooveel mogelijk in het openbaar moet worden behandeld, heeft deze gulden regel op zichzelf niet toegepast en volstaat in de M. v. T. met het volgende zinnetje:

„Ofschoon bedoeld rapport, hetwelk overigens meer als eene voorloopige studie is op te vatten, geen afdoend antwoord geeft op de vraag of de verschillende klachten omtrent dumping op de Nederlandsche markt al dan niet gefundeerd zijn, heeft de Regeering in dat stuk toch wel voldoende aanwijzing gevonden, dat er aanleiding bestaat om zich tegen ernstige uitwassen van dit verschijnsel paraat te houden.”

Hoe „voorloopig” het rapport ook geweest moge zijn, de Regeering put er den moed uit om machtiging te vragen tot het treffen van maatregelen, die den loop van onzen internationalen handel ten eerste kunnen beïnvloeden. In die omstandigheden is het niet te veel gevraagd het rapport van de Commissie ter beschikking van het publiek te stellen, en wij hopen zeer, dat de Regeering dit wetsontwerp, dat, zooals aanstonds zal blijken, menige zwakke plek vertoont, niet zal trachten binnen te loodsen door een in deze zaken geheel misplaatste terughoudendheid.

De Regeering heeft zich niet willen inlaten met den strijd over het begrip „dumping”. Daarmede kan men vrede hebben; een wetsontwerp is nu eenmaal geen academisch proefschrift. Maar wel mag worden verlangd, dat de praktijken, die men wil bestrijden en waarin men aanleiding vindt tot een speciale wet, duidelijk worden omlind en dat goed worde aange-toond, waarin nu het abnormale bestaat van de concurrentieverschijnselen, die men voor ons land ongewenscht acht, en in hoeverre deze verschijnselen de voorgestelde maatregelen wettigen.

In deze opzichten schiet de toelichting van het ontwerp bedenkelijk tekort. De dumping, die de Regeering wenscht te bestrijden, wordt in artikel 1 van het wetsontwerp omschreven als „het beïnvloeden van den prijs op de Nederlandsche markt door maatregelen van kennelijk tijdelijken aard, waarbij de opzet aanwezig is om aan eenig Nederlandsch bedrijf een zoodanige schade toe te brengen, dat het in zijn voortbestaan ernstig wordt bedreigd”.

Het is derhalve eene uitgesproken aggressieve concurrentie van tijdelijken aard, waartegen het ontwerp zich richt. De opzet tot vernietiging van een Nederlandsch bedrijf moet aanwezig zijn, doch behoeft niet strikt te worden bewezen, hetgeen ook maar zelden mogelijk zou zijn; voldoende zal het zijn, wanneer deze opzet den bevoegden instanties aannemelijk wordt gemaakt.

Nu rijst echter reeds aanstonds de vraag, waar de grens ligt tusschen eene scherpe, maar niettemin normale concurrentie, en de verschijnselen, die het ontwerp wil bestrijden. Daaromtrent wordt men niet veel wijzer. De Regeering heeft getracht de zaak op

INHOUD.

	Blz.
HET WETSONTWERP TEGEN DUMPING door Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.....	816
Het Duitsch-Oostenrijksche tolonie-plan voor het Internationaal Gerechtshof door Prof. Dr. J. H. W. Verzijl.....	817
Het einde van het internationale stikstofkartel door Dr. M. W. Holtrop.....	820
De Millioenennota.....	823
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Vooruitzichten van de tweede Ronde-Tafel-Conferentie door Prof. Dr. P. Geyl.....	830
Een buitenlandsche leening voor Zweden door Dr. W. Bickerich.....	831
AANTEEKENINGEN:	
De Brabantsche Industriedagen.....	832
MAANDOLJFERS:	
Postchèque- en Girodienst.....	832
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.....	832—838
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten. — Goederenhandel.	

te lossen door uitdrukkelijk te stipuleeren, dat de buitenlandsche concurrentie „kunstmatig” moet zijn. Ook dit woord helpt ons echter niet verder. Immers, uitdrukkelijk staat in de M. v. T. met betrekking tot art. 1: „In het midden wordt daarbij gelaten of de buitenlandsche concurrentie, die hier de prijzen bederft, daartoe van Overheidswege, in den vorm van exportpremies, subsidies enz. of indirect door hooge invoertarieven in staat wordt gesteld, dan wel *daarbij uitsluitend op eigen kracht steunt*”. (cursiv. van ons. V. S.).

De deur voor willekeur is hier wijd open gezet. De opzettelijke bedoeling tot het te gronde richten van Nederlandsche bedrijven zal bijna altijd worden verzwegen, en zeker, wanneer de buitenlandsche concurrent op de hoogte zal zijn gekomen van de Nederlandsche anti-dumpingwet. Het zal dus gissen blijven, en bij gebreke aan duidelijk criterium zal het van de goedgeefsheid van de Nederlandsche instanties afhangen, in hoeverre de bepalingen, die men thans voorstelt, na aanneming in praktijk zullen worden gebracht.

Wanneer de Regeering er ernstig naar gestreefd had het abnormale in sommige vormen van buitenlandsche concurrentie naar voren te brengen in de bepalingen van haar ontwerp, zoo zou het bovenstaande bezwaar niet behoeven te rijzen. Een onmogelijke taak ware een betere omschrijving van de te bestrijden concurrentie zeker niet geweest. Een der meest bekende gevallen van dumping is die, welke voortspuit uit buitenlandsche beschermingsmaatregelen, waardoor de elders gevestigde producent gelegenheid krijgt om zijne vaste onkosten op de beschermde buitenlandsche markt te verhalen, en bij export slechts een prijs in rekening te brengen, die zijn variabele kosten goedmaakt, maar voor een producent in het land van import geen loonende basis zal kunnen bieden. Wanneer zulke dumping tijdelijk is (duurzaam goedkope import kan dankbaar aanvaard worden), wanneer zij tot schade strekt van bedrijven in het land van invoer en wanneer het consumentenbelang niet grooter is dan het belang bij een geregelde nationale productie in den betrokken bedrijfstak, kan eene antidumpingwetgeving zin hebben. Nu weet men weliswaar gewoonlijk maar weinig van den buitenlandschen kostprijs, doch wanneer men constateert, dat het buitenland beschermt en wanneer men voorts kan waarnemen, dat de prijs van het betrokken artikel in het buitenland zeer veel hooger is, dan in het eigen land, zoo kan men zonder al te veel kans op fouten tot de aanwezigheid van dumping concludeeren. Ook in de wetgeving laat zich dat belichamen, bijv. in dezen vorm, dat wanneer het prijsverschil tusschen de beschermde buitenlandsche en de onbeschermde binnenlandsche markt aanzienlijk wordt, bijv. 20 pCt., en wanneer overigens aan de zoeven genoemde voor-

waarden is voldaan, een tijdelijk compenseerend invoerrecht geheven zal kunnen worden.

Van dit alles vindt men in het wetsontwerp en in de toelichting echter niets. Wel verklaart de Regeering, dat het niet de bedoeling is afweermaatregelen te treffen, wanneer er technisch of commercieel aan het bedreigde Nederlandsche bedrijf iets ontbreekt, of wanneer het belang van de afnemers bij goedkoop invoer zoo groot is, dat afweer onwenschelijk wordt. Wel wordt tenslotte terecht alleen afweer voorgesteld van *tijdelijke* buitengewone concurrentie, iets wat overigens in de praktijk veelal moeilijk zal zijn uit te maken. Doch de omschrijving van datgene, wat onder omstandigheden de buitenlandsche concurrentie in waarheid „kunstmatig” maakt, is verre van geslaagd.

Tenslotte trekt het de aandacht, dat in de toelichting nergens wordt gesproken van het geval, dat een Nederlandsch bedrijf scherpe concurrentie uit het buitenland ondervindt als gevolg van het feit, dat de Nederlandsche kostprijs te hoog is. Een bedrijf kan technisch en commercieel goed geoutilleerd zijn en toch niet renderen, bijv. omdat loonen, belastingen en sociale lasten te zwaar drukken. Ook daarmee valt bij de beoordeeling van afweermaatregelen, zooals de Regeering zich die heeft voorgesteld, te rekenen, en de kans is niet gering, dat in de dagen van loonstrijd, die ons hier te lande ongetwijfeld nog wachten, de afweer veelal gevraagd zal worden niet wegens abnormaliteit van buitenlandsche concurrentie, doch wegens relatief te hoge kosten hier te lande.

Voordat wij overgaan tot de behandeling van den aard der door de Regeering voorgestelde afweermaatregelen, moge nog worden opgemerkt, dat het niet tot veel vertrouwen stemt, wanneer wij in de Mem. van Toel. lezen, dat de Regeering geen idee heeft van den omvang van het kwaad, dat zij wil bestrijden! De Regeering schrijft in dit verband: „Dat dumping in dezen vorm zich thans veelvuldig zou voordoen, zou zij niet aanstonds durven verzekeren. Wat op dit gebied bekend werd, is in het algemeen niet van dien aard, dat eene oppervlakkige waarneming dien-aangaande positief uitsluitsel zou vermogen te geven. Doch ook indien al bij nader onderzoek zou blijken, dat de geconstateerde verschijnselen op de gekozen definitie niet passen, dan heeft de mogelijkheid om een maatregel te treffen op zich zelf toch ongetwijfeld eene preventieve beteekenis”.

Thans een enkel woord over de afweermaatregelen, die het ontwerp mogelijk wil maken. Deze kunnen tweërlei karakter dragen, t.w. een extra invoerrecht van liefst 5 maal het tarief volgens de Tariefwet 1924 (bij een tarief voor „toonbankartikelen” van 8 pCt. wordt dat dus 40 pCt.!) en bij onbelaste artikelen 33¹/₃ pCt., of een invoerverbod, waarvan onder nader te bepalen voorwaarden dispensatie verleend zal kunnen worden, een en ander tot een maximumduur van 1 jaar, waarna het geval opnieuw behandeld kan worden.

De procedure is deze, dat de maatregel wordt getroffen bij Ministerieele beschikking, na door den Ministerraad te zijn goedgekeurd. Als er een vraag inkomt tot het treffen van afweermaatregelen, zoo zal deze, indien de Regeering haar niet aanstonds afwijst, in handen worden gesteld van eene Commissie van Onderzoek; deze wordt benoemd door de Kroon, zij zal 5 gewone en 20 buitengewone leden omvatten, van welke in elk individueel geval de 5 gewone en ten hoogste 4 buitengewone leden zullen optreden om de Regeering te adviseeren. De Commissie moet belanghebbenden hooren, en wel in een *openbaar* vooronderzoek „behoudens de bevoegdheid der Commissie, in het belang der geheimhouding, een verhoor met gesloten deuren te doen plaatsvinden.” Volgens de bewoordingen van het ontwerp zal de Regeering alleen dan een afweermaatregel invoeren, wanneer de

Commissie daartoe een voorstel doet; deze laatste krijgt dus een zeer groote macht.

Alhoewel de procedure aantrekkelijke kanten heeft, inzonderheid door de openbaarheid der behandeling, die als regel in acht genomen moet worden, komt het ons toch voor, dat het toekennen een zoo uitzonderlijke macht als de Regeering zich hier wensch te zien toegekend ter bestrijding van slecht geformuleerde concurrentiepraktijken van een omvang en een aard, waaromtrent men al buitengewoon weinig gewaar wordt, volkomen onverdedigbaar zou zijn. De weg tot vergissingen en misbruiken kan ook bij de beste bedoelingen al te gemakkelijk worden betreden. Als wij in dit ontwerp meer te zien hebben dan een geste in de richting van ontevreden voorstanders van actieve handelspolitiek en als dus mag worden aangenomen, dat het werkelijk zou worden toegepast, dan komt het ons voor zulke ernstige bedenkingen te ontmoeten, dat het niet aannemelijk is.

Totdusverre volgde men de methode om hier te lande, in gevallen van uiterste nood, incidenteel steun te verleenen. De maatregelen zijn soms verre van gelukkig geweest, maar dat systeem verdient, als men niet eene op rationeele gronden gefundeerde anti-dumping-wet in den hierboven aangeduiden geest mocht willen invoeren, toch zeker verre de voorkeur boven een blanco volmacht aan de Regeering en haar Commissie van Onderzoek, die ons land zouden kunnen bedenken met krasse opvoering van invoerrechten of met invoerverboden, die, ook al zijn zij in tijdsduur door het ontwerp tot één jaar beperkt, niettemin ook in dien tijd een hoogst bedenkelijken protectionistischen invloed zouden kunnen uitoefenen, zooals de ervaring in den landbouw ons reeds kan leeren. Behandeling in het Parlement is ietwat omslachtiger, maar waarborgt veel beter, dan het onderhavige voorstel zou doen, een voorkomen van misbruiken.

Daarom is het te hopen, dat de antidumping-voorstel bij ons Parlement geen genade zal vinden.

G. M. V. S.

HET DUITSCH-OOSTENRIJSCH TOLONIE-PLAN VOOR HET INTERNATIONAAL GERECHTSHOF.

(Het advies.)

Juist enkele uren na het verschijnen van mijn eerste artikel over dit onderwerp in het nummer van 2 September jl., hebben de Duitse en Oostenrijksche regeeringen te Genève het in het Weensche protocol van 19 Maart 1931 ontworpen tolonie-project officieel teruggenomen, zoodat deze geheele aangelegenheid ten langen leste, politiek bezien, op eenmaal tot de afgedane zaken is gaan behooren, als het ware als een proefballon, die, na toestrooming van gevaarlijke gassen tot een geweldigen politieken Zeppelin aangezwellen, plotseling met een sissers leegloopt.

Opzet of toeval — dat laten wij hier nu maar in het midden — is oorzaak geweest, dat over het feitelijke lot der tolonie officieel beslist is geworden nog juist anderhalven dag voordat het advies van het Hof het Volkenbondssecretariaat zou bereiken, zoodat dat advies, dat blijkbaar niet zonder groote moeilijkheden tot stand gekomen is en tenslotte door den adjunct-griffier persoonlijk per vliegtuig naar Genève is overgebracht, de discussies en de politieke slotscène niet meer ernstig heeft kunnen beheerschen.

Deze omstandigheid geeft, althans uiterlijk, aan de uitspraak van het Hof de misschien nog wel sterker dan anders geaccentueerde beteekenis van een onafhankelijk rechtsoordeel, los van den elders uitgevochten politieken strijd. Als het ware retrospectief is zij komen verklaren, welke van de partijen in deze „cause célèbre”, die politiek reeds tot de afgedane zaken behoorde, het recht aan haar zijde heeft gehad.

Dat dit rechtsoordeel slechts met zooveel moeite is kunnen worden vastgesteld, kan geen verwondering wekken, wanneer men het karakter der in het geding zijnde kwesties en de subtiliteit der van weerszijden

gebezigde argumenten in aanmerking neemt. Niet, dat de rechtsvraag, of liever de twee afzonderlijke rechtsvragen, waarom het in deze adviesprocedure ging, zoo ingewikkeld waren. Integendeel, zij waren vrij eenvoudig, zóó eenvoudig, dat — zooals dat meer gaat — menig niet-deskundige er bij voorbaat al een antwoord op klaar had liggen. Maar hare beantwoording was tenslotte in den grond der zaak in mindere mate afhankelijk van nauwkeurige tekstontleding, van toepassing van algemeene rechtsbegrippen en juridische interpretatiemethoden dan van de werking, in ieder der rechters individueel, van een oncontroleerbaar intuïtief rechtsgevoel, waarmede men een kwestie „aanvoelt” en waardoor geleid, ieder dan tenslotte de voor hemzelf beslissende argumenten pro of contra kiest. Hoe technischer een rechtskwestie is, des te minder zal dat intuïtieve aanvoelen de oplossing beheerschen. In deze zaak echter moest het wel een belangrijke rol spelen, zelfs wanneer men geheel van verklaarbare politieke vooringenomenheid afziet, juist omdat zij technisch betrekkelijk zoo eenvoudig was.

Men weet, hoe het oordeel van het Gerechtshof tenslotte is uitgevallen. Op de door den Raad gestelde vraag: „of een regime, tusschen Duitschland en Oostenrijk ingesteld op den grondslag en binnen de perken der beginselen, neergelegd in het protocol (van Weenen) van 19 Maart 1931, vereenigbaar zou zijn met artikel 88 van het verdrag van Saint-Germain en met het protocol No. I, ondertekend te Genève op 4 October 1922?” heeft het Hof ten antwoord gegeven, dat een dergelijk regime niet vereenigbaar zou zijn met laatstbedoeld protocol, terwijl uit de motiveering van het advies verder volgt, dat het met artikel 88 St.-Germain wel vereenigbaar geacht wordt.

Maar blijkens de stemmenverhouding in den boezem van het Hof is de eindbeslissing een dubbelteje op zijn kant geweest. Immers, vat men de resultaten der in de raadkamer gehouden stemmingen samen, dan blijkt het volgende.

Van de vijftien rechters waren er zeven van gevoelen, dat de tolunie zoowel met art. 88 St.-Germain als met het protocol van 1922 onvereenigbaar zou zijn; aldus oordeelden de rechters uit Frankrijk en Italië; Polen, Roemenië en Spanje; Columbia en San Salvador. De andere acht, de rechters van Duitsche; Britsche en Belgische; Nederlandsche; Amerikaansche en Cubaansche; Japansche en Chineesche nationaliteit, achtten strijd met het verdrag van St.-Germain in elk geval niet aanwezig. Onder hen was er echter één, de Cubaansche rechter, die wél strijd met het protocol van 1922 aannam. De andere zeven konden ook dien strijd niet erkennen.

Zoo is het gekomen, dat de kleinst mogelijke meerderheid van 8 tegen 7 stemmen ten gunste van het Duitsch-Oostenrijksche standpunt, voor zoover dit de tolunie met het verdrag van St.-Germain vereenigbaar achtte, omsloeg in de kleinst mogelijke meerderheid van 8 tegen 7 stemmen ten gunste van het Fransch-Italiaansch-Tsjechoslowakische standpunt, voor zoover dit de tolunie in strijd oordeelde met het protocol van 1922. Daarmede echter was tenslotte de tolunie veroordeeld. Onder de veroordeelende meerderheid bevond zich echter nog één rechter, de oud-president Anzilotti, die naar zijn eigen woorden de motiveering ook van zijn onmiddellijke medestanders niet kon onderschrijven, omdat hij de zaak vanuit een gansch ander gezichtspunt (point de vue profondément différent) bezag en die van meening was, dat de aan het Hof voorgelegde vraag eigenlijk geen rechtsvraag was, maar veeleer een feitelijke vraag, afhankelijk van economische en politieke factoren, waarop het Hof gerechtigd zou zijn geweest een juridisch advies eenvoudig te weigeren.

Met den juridischen uitslag van het tolunie-geschil kunnen, naar het mij voorkomt, uit een oogpunt van nationaal prestige beide partijen tevreden zijn, al heeft het Hof natuurlijk bij de stemming deze over-

weging niet laten gelden. Of de uitspraak voor het rechtsgevoel van de partijen in de eerste plaats en dan ook voor dat der overige wereld bevestigend is, is een gansch andere vraag. In elk geval heeft, bij een dergelijke stemmenverhouding, de uitspraak slechts een zeer beperkte innerlijke waarde en heeft zij de rechtsvraag in den grond der zaak opengelaten.

Wij staan nu echter voor het feit, dat het Internationaal Gerechtshof, met hoe zwakke meerderheid dan ook, het tolunieplan veroordeeld heeft en willen nu allereerst die uitspraak en hare motiveering wat nader bezien, om straks ook de afwijkende gevoelens in het kort te bespreken. Ik volg daarbij zoo dicht mogelijk de uiteenzetting, die ik in mijn eerste artikel van de standpunten der partijen, zooals die in haar memories en pleidooien zijn gepreciseerd, heb gegeven. Het advies, dat dus noch de Duitsch-Oostenrijksche, noch de Fransch-Italiaansch-Tsjechoslowakische argumentatie ten volle heeft aanvaard, volgt den hieronder kort samengevatten gedachtengang.

In de eerste plaats vraagt het Hof zich af, waarom het eigenlijk gaat. Het stelt voorop, dat het niet heeft uit te maken, onder welke voorwaarden de tolunie eventueel de toestemming van den Volkenbondsraad zou kunnen erlangen, maar dat het alleen heeft te beoordeelen, of Oostenrijk gerechtigd zou zijn om zonder toestemming van dien Raad de in het protocol van Weenen ontworpen tolunie te sluiten.

Daartoe ontleedt het Hof in het kort de strekking der aan Oostenrijk opgelegde verplichtingen. De „onafhankelijkheid”, die het onvervreemdbaar element van zijn volkenrechtelijken status is, beteekent in het verband van art. 88 van het verdrag van St.-Germain eenvoudig het voortbestaan van Oostenrijk binnen zijn tegenwoordige grenzen als afzonderlijke staat, die zelf meester blijft van zijn beslissingen zoowel op economisch als op politiek, financieel of ander gebied. „Vervreemding” van die onafhankelijkheid omvat elke daad, welke Oostenrijk zijn aldus omschreven zelfstandig bestaan zou doen verliezen of er zoodanige verandering in zou brengen, dat zijn soevereine wil aan dien van een anderen staat of van een bepaalde groep van andere staten ondergeschikt, zoo al niet daardoor vervangen zou worden. Een handeling, die naar haar aard die onafhankelijkheid zou „compromettre”, is een handeling, die van nature geschikt is om, te oordeelen naar wat men redelijkerwijze voorzien kan, haar in gevaar te brengen. Tusschen zoodanige daad en het gevaar zelf ligt nog een afstand, gelijk het gevaar nog weer niet hetzelfde is als de verwezenlijking van het gevreesde feit. — Wat het eerste protocol van 1922 betreft, liggen de daarin door Oostenrijk aanvaarde verbintenissen weliswaar binnen het kader van art. 88, zoodat bijv. de term „economische onafhankelijkheid” niets anders beteekent dan onafhankelijkheid in den bovenomschreven zin op economisch gebied, maar dat neemt niet weg, dat het protocol, o.a. omdat het een voor algemeene toetreding open staand, afzonderlijk internationaal document is, waartoe inderdaad ook derde staten (België, Spanje) toetreden zijn, een eigen onafhankelijke toepassing en uitlegging vordert en Oostenrijk met speciale verbintenissen op economisch gebied heeft belast. In dit verband lascht het Hof, overigens zonder veel verband met de rest van het betoog, een opmerking in, die bestemd is om alle vroegere en bestaande tolunies als nuttige vergelijkingsobjecten uit te schakelen.

Na een korte analyse van de bepalingen van het tolunie-protocol van Weenen, die objectief en zonder veel commentaar worden weergegeven, is het Hof reeds zoowat aan het einde van zijn betoog. Het protocol van Weenen toetsend aan de boven samengevatte conclusies ten aanzien van den zin der door Oostenrijk aanvaarde verbintenissen, verklaart het Hof, dat het regime, hetwelk dat protocol beoogt, ongetwijfeld de kenmerken van een tolunie vertoont en dat het bij de beoordeeling van de vereenigbaarheid van dit tol-

unie-ontwerp met de bedoelde verbintenissen niet zoozeer om de afzonderlijke bepalingen ervan als wel, zooals ook de vraag van den Raad zelf bewijst, om het regime in zijn geheel gaat. De vestiging van dat regime nu zou zeker geen daad van „vervreemding” van Oostenrijk's „onafhankelijkheid” zijn, al ware het alleen maar, omdat de mogelijkheid van opzegging van de unie voorzien is. Zelfs kan men op grond van den tekst van art. 88 volhouden, dat van een directe ingevaarbrenging van de onafhankelijkheid in den zin van dat artikel evenmin sprake is. Maar wèl ziet het Hof strijd met het protocol van 1922. Het tolunieprotocol beoogt de instelling van een „bijzonder regime”, waarbij aan Duitschland „uitsluitende voordeelen” worden in uitzicht gesteld, voordeelen, die, zoolang derden niet feitelijk tot de unie toegetreden zouden zijn, niet minder „uitsluitend” zouden worden door de enkele mogelijkheid van die toetreding. Wanneer men nu, vanuit het economisch gezichtspunt waarop het protocol van 1922 zich heeft gesteld, het in het Weensche protocol ontworpen regime in zijn geheel beziet, dan is het — ziedaar de eigen woorden van het advies, waarin het betoog culmineert — „moeilijk vol te houden, dat het regime niet naar zijn aard de economische onafhankelijkheid van Oostenrijk zou bedreigen en dus in harmonie zou zijn met de bijzondere verbintenissen, welke de republiek in het protocol van 1922 met betrekking tot hare economische onafhankelijkheid heeft aangegaan.” Op grond waarvan dit „moeilijk vol te houden is”, daarnaar laat het advies ons volkomen raden: zelfs de geringste schijn of schaduw van een motiveering — en dat op het kardinale punt! — ontbreekt.

Het advies is dus opgetrokken op een drieledigen grondslag: de onafhankelijkheid van Oostenrijk in den meer politieke zin, waarin daarover in art. 88 van het vredesverdrag gesproken wordt, zou door de tolunie zeker niet verloren gaan, ook niet in strikten zin in gevaar gebracht worden (wanneer dus het protocol van 1922 zijn werking zou verliezen, zou Oostenrijk vrij zijn); — dit laatste protocol echter, dat andere partijen heeft dan het vredesverdrag, vestigt zelfstandige verbintenissen op economisch gebied, die van verdere strekking zijn dan art. 88; — aangezien het douaneregime, dat uit het protocol van Weenen zou voortvloeien, in zijn geheel beschouwd en zonder dat men daarbij bepaalde artikelen op het oog behoeft te hebben, met die verbintenissen kwalijk vereenigbaar te achten is, behoeft Oostenrijk voor het aangaan van de tolunie voorafgaande toestemming van den Volkenbondsraad.

Het vreemde van het geval is nu, dat met dezen drieledigen grondslag van 's Hof's advies slechts één enkele rechter het eens is, nl. de Cubaansche rechter De Bustamante; alle anderen zijn op een of meerdere punten in de contramine.

Zoo zijn alle collega's van rechter De Bustamante het ongeveer eens gebleken, dat de verbintenissen, welke Oostenrijk nog eens bepaaldelijk in het protocol van 1922 op zich heeft genomen, in haar wezen niet verschillen van die, welke voor dien staat reeds uit art. 88 van het vredesverdrag van St. Germain voortvloeien. Wie in het licht van art. 88 het tolunieplan een onschuldig project oordeelden, waren van meening, dat het protocol van 1922 aan de verbintenissen van St. Germain niets wezenlijk bezwarends had toegevoegd. Wie daarentegen art. 88 reeds als een obstakel zagen, beschouwden het genoemde protocol eenvoudig als een, door een bijzondere aanleiding nu speciaal met economische factoren in verband gebrachte, maar in het wezen der zaak niets nieuws brengende bekrachtiging van het beginsel van St. Germain. Evenwel, die bijna-eenstemmigheid van voorere tegenstanders der Duitsch-Oostenrijksche tolunie op dit bijzondere punt had praktisch niet den geringsten invloed, omdat hun stemmen elkaar in evenwicht hielden; de eene groep van zeven wierp de identiteit

tusschen de verbintenissen van St. Germain en van Genève in de weegschaal ten betooge van de toelaatbaarheid, de andere groep van zeven ten betooge van de ontoelaatbaarheid der tolunie. En zoo kwam de Cubaansche rechter in de situatie van zijn geheel op zichzelf staand oordeel aan het Hof en de partijen te kunnen dicteeren, een geval, dat alleen bij bepaalde stemmenverhoudingen mogelijk en uiteraard vrij zeldzaam is.

Zooals ik boven reeds opmerkte, is, geheel afgezien van de buitengewoon zwakke meerderheid voor het dictum en van de strekking van het advies waarmede men het eens of oneens kan zijn, de uitspraak van het Hof daarom zoo teleurstellend, omdat het college gemeend heeft, dit belangrijke geschil met een machtspreuk in plaats van met argumenten te mogen afdoen. In het geheele advies toch zoekt men tevergeefs naar een motief, waarom nu eigenlijk het project van Weenen de „economische onafhankelijkheid” van Oostenrijk zou aantasten; het eenige „argument” is dit, dat het moeilijk vol te houden is, dat het niet zoo zou zijn! Dit defect in het advies komt mij een ernstige fout voor, die zelfs niet wordt verontschuldigd door de ongelukkige omstandigheid, dat van de vijftien rechters veertien het met het advies, zooals het tenslotte wel moest komen te luiden, eigenlijk oneens waren.

Even arm aan motieven, althans aan uitgesproken motieven, was de minderheid van zes, die, blijkens hare gemeenschappelijke verklaring onder het advies, de tolunie zoowel met art. 88 St. Germain als met het eerste protocol van 1922 in strijd oordeelde, aangezien een bedreiging van de onafhankelijkheid van Oostenrijk op economisch terrein identiek is met de ingevaarbrenging van zijn onafhankelijkheid.

Deze volkomen onvoldoende motiveeringen zijn te betreuenswaardiger, omdat het advies nu wel op velen den indruk moet maken van eenvoudig een politiek verdict te zijn, dat met rechtspraak niets gemeen heeft. Heeft niet reeds een orgaan der groote Nederlandsche pers zich gerechtigd geacht tot de beschuldiging aan het adres van de acht rechters der „meerderheid”, dat „de politiek er duimen dik op lag”, — een onverantwoordelijke beschuldiging, zeker; maar eene, die bij het groote publiek ingang zou kunnen vinden en waartoe helaas de „meerderheid”, door haar allergebrekigste motiveering, maar al te zeer aanleiding heeft gegeven.

De slag; dien het Hof daardoor — ik herhaal met nadruk: veeleer door de meer dan poovere motiveering van zijn oordeel dan door dat oordeel op zichzelf — wellicht aan veler vrouwen in de internationale rechtspraak heeft toegebracht, is slechts ten deele door de waarlijk meesterlijke eigen motiveering van rechter Anzilotti, eveneens een tegenstander der tolunie, afgewend kunnen worden. Men moge over de slotsom van diens argumentatie denken, zooals men wil, één ding kan m.i. moeilijk geloofend worden, nl. dat de oud-president, wat hem betreft, al het mogelijke heeft gedaan om het pijnlijke tekort aan motiveering aan te vullen. Ook al aanvaardt men zijn eindconclusie niet, zoo zal men tegenover zijn ernstig, strak juridisch en van groot verantwoordelijkheidsbesef getuigend betoog de gedachte aan een door „politiek” ingegeven uitspraak moeten laten vallen. Zijn afwijkende opinie wint het m.i. in juridische scherpte en diepgang zelfs van het afwijkende gezamenlijk oordeel van die minderheid, welke Oostenrijk tot het aangaan van de tolunie zonder voorafgaande toestemming van den Volkenbondsraad bevoegd acht.

Deze laatste minderheid begint met terecht te constateeren, dat zij in het advies geenerlei verklaring vindt, hoe en waarom het door het protocol van Weenen ontworpen regime de onafhankelijkheid van Oostenrijk bedreigen zou. Zij acht de vraag een zuiver juridische en is van meening, dat zij die beantwoorden moet, zonder in haar beschouwing „speculatieve”

elementen te betrekken, die buiten de eigenlijke processtof vallen (maar houdt het gevaarbegrip niet noodzakelijk, zooals m.i. volkomen terecht ook Anzilotti betoogt, „speculatieve” elementen in?). Zij omschrijft de begrippen „onafhankelijkheid”, „vervreemding” en „compromettre” van haar gezichtshoek uit, zonder daarin veel van het advies af te wijken. Daarna behandelt zij de strekking van het protocol van 1922, waarbij zij tot de conclusie komt, dat dit geenerlei uitbreiding van de oudere verbintenis inhoudt, welke conclusie wordt gesteund op grammaticale en historische interpretatie, op economische en andere gronden. Zij gaat, met het advies, hiervan uit, dat ingevaarbrenging alleen kan worden aangenomen met het oog op redelijkerwijze voorzienbare gevolgen, maar acht geenerlei bewijs bijgebracht, dat andere tolonies het zelfstandig bestaan der daardoor verbonden staten bedreigd hebben. Op grond van de overweging, dat het regime der te stichten tolonie in zijn geheel niet gevaarlijk verklaard kan worden, wanneer geen enkele afzonderlijke bepaling van het Weenske protocol een bedreiging van de onafhankelijkheid inhoudt, onderzoekt de minderheid tenslotte stuk voor stuk de in de memories en pleidooien als bedenkelijk gesignaleerde artikelen van dat protocol, om voor elke bepaling afzonderlijk tot een negatief resultaat te komen. Al de nieuwe beperkingen van de uitoefening van zijn soevereiniteit, die Oostenrijk door het sluiten van deze tolonie zou aanvaarden, gaan in ernst zeker niet de beperkingen te boven, welke de, niettemin onafhankelijk verklaarde, republiek reeds krachtens het verdrag van St. Germain op allerlei gebieden moet dulden. Derhalve kan, naar het oordeel dezer minderheid, ook de tolonie niet het effect hebben van een aantasting of werkelijke bedreiging van Oostenrijk's onafhankelijkheid.

De punten, waarop Anzilotti in zijn op zichzelf staande afwijkende opinie vooral den nadruk legt, zijn de volgende. De vraag, of het sluiten van een tolonie op den grondslag van het protocol van Weenen een handeling zou zijn, die naar haar aard de onafhankelijkheid van Oostenrijk aan gevaar zou blootstellen, is in den grond der zaak een feitelijke kwestie, althans een kwestie, waarvan de oplossing geheel van politieke en economische factoren afhangt. Wil men op die vraag een antwoord geven, dan moet men dus noodzakelijkerwijze ook die, goeddeels onweegbare, factoren in zijn appreciatie betrekken, wanneer men ten minste niet — zooals Anzilotti ernstig heeft overwogen — het geven van een advies geheel zou willen weigeren juist met het oog op de politiek- en economisch-speculatieve elementen, die de vraag uit haar aard bevat. Maar beslist het Hof tot het geven van advies, dan mag het ook niet schromen, deze unie te zien, zooals zij werkelijk is: als een nauwe economische verbinding tusschen twee staten, waarin het verlangen naar politieke aansluiting reeds sterk leeft en die elkaar stamverwant zijn. Het gaat immers niet om de gevaarlijkheid van een tolonie in abstracto, neen, het gaat om deze concrete Duitsch-Oostenrijksche unie in de tegenwoordige politieke en economische omstandigheden van Europa. Anzilotti erkent loyaal, dat „le droit pour l'Autriche de contracter une union douanière en général ne fait l'ombre d'un doute”; hij geeft toe, dat de politieke eenheid geen noodzakelijk gevolg van de economische is, maar is van oordeel, dat deze speciale economische aaneensluiting de politieke toch wel bijzonder begunstigen moet; hij erkent zelfs ruitelijk, dat men niet in twijfel mag trekken, dat de werkelijke bedoeling der auteurs van het protocol van Weenen ook is, de onafhankelijkheid der beide landen zoo nauwgezet mogelijk te eerbiedigen, „mais la volonté des hommes a une influence assez limitée sur les forces sociales de la nature de celles qui poussent l'Autriche vers sa fusion avec l'Allemagne”. Zoo concludeert Anzilotti, dat deze tolonie een der handelingen is, die naar haar aard en waar-

schijnlijke werking bijzonder geschikt is om, zelfs tegen de eerlijke bedoelingen der ontwerpers in, door de macht der feiten, die werkt buiten de menschen om, de politieke aansluiting van Oostenrijk bij het Deutsche Rijk voor te bereiden. Het politieke eindoordeel berust tenslotte rechtens uitsluitend bij den Raad.

Wie zal durven zeggen, of deze voorspelling van Anzilotti juist is of niet? Dit zou alleen achteraf, als het reeds te laat is, met stelligheid te constateeren zijn. Hijzelf erkent het niet te weten, maar acht het zijn plicht als rechter, deze voor hemzelf met een hoogen graad van waarschijnlijkheid bekleede mogelijkheid bij zijn oordeel te laten wegen. Tegenover een zoo evenwichtig, ernstig en weloverwogen betoog past in geen geval het gemakkelijke verwijt van „duimdik politiek”.

De officiële uitspraak is dus gevallen in een ongelukkig gemotiveerd en met uiterst zwakke meerderheid vastgesteld advies, maar het eigenlijke vóór en tegen vindt men buiten dat advies, in het rechterlijk duel van hoog gehalte tusschen de minderheid, gevormd door president Adatci en de zijnen, waartoe ook onze Nederlandsche rechter behoort, eenerzijds en oud-president Anzilotti, anderzijds.

Persoonlijk zou ik mij, ook wat de waardeering van het karakter der vraag zelve aangaat, bijna volkomen bij den gedachtengang van de eenzame opinie van rechter Anzilotti kunnen aansluiten, zij het dan ook, dat ik tenslotte den ernst van het gevaar voor Oostenrijk iets minder zwaar zou opvatten en dus waarschijnlijk toch zou eindigen met het „vrijsprekend” slotwoord van het minderheidsadvies van president Adatci en zijn groep.

J. H. W. VERZIJL.

11 September 1931.

HET EINDE VAN HET INTERNATIONALE STIKSTOF-KARTEL.

De onderhandelingen over de verlenging van het Internationale Stikstofkartel, welke in de maanden Mei, Juni en Juli achtereenvolgens te Parijs, Scheveningen en Luzern werden gehouden en die met een uiteenvallen van dit Kartel zijn geëindigd, hebben bewezen, dat, al mogen ook vele kartels „Kinder der Not” zijn, het juist in tijden van den hoogsten nood zeer moeilijk wordt, het kartelgezin bijeen te houden.

De steeds grootere offers, die van elk der leden voor de instandhouding van het geheel moeten worden geëischt, maken, dat de divergeerende krachten de overhand krijgen en de zich het sterkst achtende gezinsleden of wel zij die door de omstandigheden genoodzaakt worden h.i. te zware offers te brengen, er tenslotte den voorkeur aan geven, hun geluk op eigen kracht te beproeven, in de hoop, dat, wanneer te zijner tijd de familieband hen allen weer bijeen mocht brengen, het blijken zal, dat de zwakkere broertjes en zusjes bereid zijn met een bescheidener plaatsje aan den disch genoeg te nemen.

Reeds de opening der Parijsche onderhandelingen vond onder ongunstige voorsteekenen plaats. Bij decreet van 8 Mei 1931 was n.l. de Fransche regering er toe overgegaan, den invoer van alle stikstofhoudende meststoffen van verleening eener invoerlicentie afhankelijk te maken, welke licenties alleen gegeven zouden worden, indien en voor zoover de Fransche industrie niet in staat zou zijn in de nationale behoefte aan de betrokken meststoffen te voorzien. Practisch kwam deze maatregel neer op een invoerverbod op alle synthetische stikstofmeststoffen, alleen het natuurlijke product, de Chilispeter, kwam voor het verkrijgen van licenties in aanmerking.

Het spreekt vanzelf, dat door dezen maatregel de positie der Fransche producenten in de kartel-onderhandelingen buitengewoon versterkt werd, hetgeen

trouwens ook een der erkende doeleinden van den genomen maatregel was. Ook bij een mislukken der onderhandelingen konden thans de Fransche producenten op een ongestoorde binnenlandsche markt rekenen. Dat door dezen maatregel de protectionistische tendenzen in andere landen een groote versterking zouden vinden, behoeft nauwelijks betoogd te worden en de eerste aanwijzing van wat de toekomst gaf te vreezen kon reeds gevonden worden in de Noodverordening van den Duitschen Rijkspresident, dateerend van 5 Juni, waarbij de Rijksregeering o.a. werd gemachtigd om in geval van dringende economische noodzakelijkheid de invoerrechten op stikstofhoudende meststoffen te wijzigen en het handelsverkeer daarin aan bijzondere bepalingen te onderwerpen.

Waren dus in dit opzicht de omstandigheden, waarin de onderhandelingen werden hervat, al niet zoo gunstig als gewenscht mocht worden, veel ernstiger was nog het feit, dat de statistische positie der industrie in vergelijking met het vorige jaar zeer veel slechter was geworden.

Het verbruik van stikstofhoudende meststoffen bracht in het afgelopen seizoen een groote teleurstelling. Als gevolg van de landbouwcrisis werd overal op meststoffen bezuinigd en in ons land wordt bijv. de achteruitgang op niet minder dan 1/3 van het verbruik in het voorgaande seizoen geschat. Ook al is in andere afzetgebieden de vermindering minder ernstig geweest, toch mag men aannemen, dat het wereldverbruik van synthetische stikstofmeststoffen (ongerekend de kalkstikstof, welke wij steeds buiten beschouwing laten), dat voor het seizoen 1929/30 op 1.034.000 ton stikstof werd geschat, in het seizoen 1930/31 is teruggevallen tot ongeveer 850.000 ton. Voegt men bij dit cijfer nog het aandeel, van de synthetische stikstofindustrie in het wereldverbruik van stikstof voor technische doeleinden (salpeterzuur, ontploffingsmiddelen, etc.), welk laatste op totaal 200.000 ton stikstof wordt geraamd, en waarvan een groot deel gedekt wordt door Chilisalpeter en door bijproduct-ammoniak der kooksovens, dan is de conclusie gerechtvaardigd, dat de wereldafzet van synthetische stikstof in 1930/31 niet meer dan ongeveer 950.000 à 1.000.000 ton heeft bedragen. Daar voor het komende jaar in geen enkel opzicht een verbetering was te verwachten, mocht dus ook voor het seizoen 1931/32 met geen grootere afzetmogelijkheid dan laatstgenoemd cijfer gerekend worden.

Tegenover dezen achteruitgang van het verbruik stond een verdere aanmerkelijke vergrooting van de productiecapaciteit. De toename, welke deze in het afgelopen jaar heeft ondergaan, tengevolge van uitbreiding van bestaande en afbouw van nieuwe fabrieken, wordt op niet minder dan ca. 400.000 ton stikstof geraamd, waarvan p.l.m. 250.000 ton voor rekening der Europeesche industrie en het overige voor rekening van de Ver. Staten en Japan komt. De wereldcapaciteit is daardoor thans gebracht op ongeveer 2.250.000 ton, waarmede de stikstofindustrie wel een merkwaardig voorbeeld is geworden van dien drang tot overinvestatie, die in zooveel bedrijfstakken valt waar te nemen. Zou reeds het genoemde cijfer aan de wereldstikstof-industrie slechts een gemiddelde benutting van 45 pCt. harer capaciteit veroorloven, in den loop van het komende jaar beloofde de toestand nog ongunstiger te worden, daar alleen reeds in West-Europa zich nog een capaciteit van bijna 200.000 ton in bouw bevond.

Intusschen was de positie van het Kartel zelf nog ongunstiger dan die van de industrie als geheel. Het Kartel toch omvatte alleen de Europeesche producenten, met een totale capaciteit van ca. 1.850.000 ton, niet echter de Amerikaansche en Japansche industrie. Zou het Kartel verlengd worden, dan zou het dezen beiden laatsten gemakkelijk vallen, om in de aldus beschermde markt vrijwel hun geheele productie afzet te doen vinden. De afzetmogelijkheid voor de

Kartelleden zou daardoor onevenredig worden beperkt en inderdaad kon deze dan ook, wat de meststoffen betreft, op niet meer dan 550.000 à 575.000 ton geraamd worden. Voegt men daarbij nog een afzet van wellicht 100.000 ton technische stikstof, dan zou daarmee de totale afzetmogelijkheid op ca. 660.000 ton komen, aldus een productie ter grootte van ca. 35 pCt. der bestaande capaciteit toelatend, zonder dat nog van vermindering der enorme voorraden sprake zou kunnen zijn.

Laat men de technische stikstof buiten beschouwing, zooals bij al de Kartelonderhandelingen werd gedaan, dan wordt het voor de productie van stikstofmeststoffen benutbare percentage der capaciteit nog iets lager en komt dit op ca. 30 pCt.

Bij de, op grondslag van deze uiterst ongunstige statistische positie, geopende onderhandelingen, had de leiding, welke berustte bij de z.g. D.E.N.-groep, d.w.z. de Duitsch-Engelsch-Noorsche groep van producenten, zich tot taak gesteld, de volgende doeleinden te verwezenlijken:

1. Beperking van de productie van stikstofmeststoffen tot een tonnage, gelijk aan het geraamde verbruik, deels te verkrijgen door een algemeene beperking zonder schadeloosstelling en deels door een bijzondere beperking door bepaalde producenten of producentengroepen met verleening van schadeloosstelling uit een daartoe te vormen fonds.

2. Vorming van een algemeen fonds, een z.g. „caisse commune" waaruit deze schadeloosstellingen zouden kunnen worden verleend, en wel deels uit bijdragen van de synthetische producenten zelf, in het bijzonder van die producenten, die een hogere benutting hunner capaciteit dan de gemiddelde zouden wenschen door te voeren, en deels uit bijdragen van andere belanghebbende groepen.

3. Regeling van den verkoop over de geheele wereld en wel:

a. Op de nationale markten door den verkoop in handen te geven van de verkooporganisaties der nationale producentengroeperingen, zulks onder erkenning van het beginsel, dat de nationale markt blijft voorbehouden aan den nationalen producent, voor zoover deze de op de betrokken markt gevraagde soorten meststoffen in voldoende mate voortbrengt.

b. Op de exportmarkten door den verkoop uitsluitend te doen geschieden door de verkoopsorganen der D.E.N.-groep.

Het is duidelijk, dat reeds de eerste doelstelling de industrie voor een vrijwel onoplosbaar probleem stelde. Door onderhandeling te verkrijgen, dat 70 pCt. van de productiecapaciteit eener jonge industrie, voor een zeer groot deel bestaande uit nieuwe, technisch uitstekend uitgeruste fabrieken, wordt stilgelegd, lijkt welhaast onmogelijk en vooral ook... onbetaalbaar. Zelfs indien, zooals in het voorafgaande jaar, alle landen bereid zouden blijken, om zonder eenige vergoeding hun productie aan een belangrijke beperking te onderwerpen en het percentage van die beperking op 35 in plaats van, zooals in het seizoen 1930/31, op 30 pCt. zou zijn gesteld, dan nog zouden producenten van een verdere 640.000 ton stikstof bereid gevonden moeten worden om, tegen vergoeding, ook nog deze capaciteit stil te leggen. Bedenkt men, dat de te betalen vergoeding toch in elk geval de vaste lasten van de betrokken producenten zou moeten dekken en dat, volgens een algemeene formule, de bouwkosten van een stikstoffabriek op 1000 R.M. per ton stikstof worden gesteld, zoodat de betrokken 640.000 ton een bouwkapitaal van ca. 380 miljoen gulden vertegenwoordigen, dan is het duidelijk, dat men deze schadeloosstelling, zelfs naar rato van een zeer bescheiden annuïteit voor rente en afschrijving, enorme bedragen gemoeid zouden zijn.

De oplossing van het probleem werd bovendien nog hierdoor bemoeilijkt, dat reeds bij voorbaat de productierechten der verschillende nationale groepen on-

gelijk werden aangeslagen, zoodat van sommige veel grootere offers werden verlangd dan van andere. Op grond van het beginsel, dat de nationale markt bij voorkeur zou worden voorbehouden aan den nationalen producent, werd nl. voorgesteld, dat aan ieder der landen in de eerste plaats het recht zou worden toegekend tot een productie ter grootte van het eigen binnenlandsch verbruik (voor zoover althans het betrokken land in staat zou zijn de gevraagde soorten te leveren) terwijl ieder daarna in den algemeenen export zou deelen naar rato van zijn overblijvende capaciteit. Bij een gemiddelde productiemogelijkheid van 30 pCt. der capaciteit, zou een dergelijke verdeling aan de deelnemende landen afzonderlijk een zeer ongelijke benutting hunner capaciteit hebben veroorloofd. Terwijl landen met een relatief groote binnenlandsche markt, zooals Frankrijk, Italië en Tsjecho-Slowakije met circa 50 pCt. hunner capaciteit zouden kunnen produceeren, zouden landen als België en Nederland zich tot ongeveer 25 pCt. moeten beperken. Nederland zou, volgens dit beginsel, zelfs de ongunstigste plaats onder de producenten hebben ingenomen, hetgeen vooral een gevolg was van het feit, dat de groote Belgisch/Italiaansche fabriek te Sluiskil voor deze berekening natuurlijk als een Nederlandsche onderneming moest worden aangemerkt, terwijl anderzijds het belangrijke Nederlandsche koloniale afzetgebied niet als bevoorrechte nationale markt werd erkend. Dat de Nederlandsche producenten dan ook niet bereid waren dit door de meerderheid voorgestelde verdelingsschema als onderhandelingsbasis te aanvaarden, spreekt vanzelf.

Het bleek trouwens bij de onderhandelingen al spoedig, dat van het vinden van een algemeen toepasbaren sleutel voor het bepalen der productiebeperkingen geen sprake zou kunnen zijn en dat ieder der producentengroepen afzonderlijk met de Duitsch/Engelsch/Noorsche groep over de grootte van haar exportquote en daarmee dus tevens over den omvang van haar productie zou hebben te onderhandelen. Of deze onderhandelingen ooit tot een definitieve oplossing zouden hebben gevoerd, blijft een vraag, daar vóór hun beëindiging het Kartel reeds om andere oorzaken uiteenviel.

Wat de te vormen „caisse commune” betreft, was het duidelijk, dat men een grooter bedrag dan in het vorig jaar gecontribueerde R.M. 60 miljoen bijeen zou moeten brengen om voor de stil te leggen capaciteit een behoorlijke vergoeding te kunnen geven. Dat de synthetische industrie niet in staat zou zijn, deze bedragen geheel uit eigen kracht op te brengen stond bij voorbaat vast. Er kon echter gerekend worden op belangrijke bijdragen van andere stikstofproducenten, die nl. in geval van een stikstofoorlog de prijzen van hun producten mede zouden zien ineensorten en derhalve gaarne bereid zouden zijn, zich financiële offers te getroosten om het Kartel in stand te houden. Deze andere producenten waren de chilisalpeterindustrie, de kooksovens en gasfabrieken (producenten van de z.g. bijproduct-ammoniak) en tenslotte de kalkstikstofindustrie, waarvan de beide eersten ook in het vorige jaar reeds belangrijke bijdragen aan de „caisse commune” hadden gedaan.

De „caisse commune” vormde aldus den schakel, waarmee de synthetische stikstofindustrie met haar groote concurrente, de Chileensche salpeterindustrie, was verbonden. De bijdragen van Chili waren als financiële grondslag voor de totstandkoming van het Kartel onontbeerlijk. En het is tenslotte op de door Chili voor zijn medewerking gestelde voorwaarden geweest, dat de verlenging van het Kartel is afgestuit.

In het vorige jaar was tusschen Chili en het Kartel een overeenkomst gesloten, waarbij voor de geheele wereld de prijzen van chilisalpeter eenerzijds en van de voornaamste synthetische meststoffen, zwavelzure ammoniak en kalksalpeter, anderzijds, waren vastgesteld. Op de overeengekomen prijsbasis bestond tus-

schen partijen overigens een vrije concurrentie, er waren geen afzetquota overeengekomen en ieder trachtte dus een zoo groot mogelijk deel van de vraag aan zich te trekken. Daar nu de genoemde stikstofmeststoffen, en in het bijzonder de beide nitraatmeststoffen chilisalpeter en kalksalpeter, bij het verbruik in groote mate onderling vervangbaar zijn, is de onderlinge prijsverhouding een beslissende factor voor de ontwikkeling van den relatieven omzet. Is kalksalpeter per eenheid stikstof belangrijk goedkoper dan chilisalpeter, dan zal de omzet ervan ten koste van chilisalpeter toenemen, is het omgekeerde het geval, dan zal het verbruik van kalksalpeter weer sterk afnemen. Hetzelfde geldt, indien het prijsverschil, dat steeds tusschen ammoniakstikstof en salpeterstikstof heeft bestaan, vergroot, resp. verkleind zou worden. In het afgelopen seizoen nu was in het bijzonder de prijsverhouding tusschen chilisalpeter en kalksalpeter voor het eerstgenoemde product ongunstig geweest. Vermoedelijk den voorkeur bij verbruikers voor het „natuurproduct” overschattend, had Chili er destijds in toegestemd, dat de prijzen van kalksalpeter gemiddeld circa 10 pCt. lager werden gesteld dan die van chilisalpeter. Het gevolg was geweest, dat, terwijl het verbruik van zwavelzure ammoniak en van chilisalpeter een zeer gevoeligen achteruitgang vertoonde, het verbruik van kalksalpeter zich vrijwel wist te handhaven en dus per saldo de synthetische industrie afzetgebied op de chilisalpeterindustrie won.

Hierin wenschte Chili thans verandering te brengen. Het wilde het verloren afzetgebied terugwinnen en eischte daarom voor het nieuwe seizoen gelijkstelling van de prijzen per eenheid stikstof voor alle nitraatmeststoffen en vaststelling van de prijsverhouding tusschen ammoniakstikstof en nitraatstikstof in de rede 3 : 4. Hierdoor zouden de prijzen van zwavelzure ammoniak (20¼ pCt. N) en chilisalpeter (15¼ pCt. N) per ton product gelijk worden, terwijl het prijsverschil tusschen chilisalpeter en kalksalpeter tot 1.2 pCt. zou worden gereduceerd.

Deze eisch, die in het bijzonder t.a.v. de verlangde gelijkheid in prijs voor alle nitraatmeststoffen, zeer bezwarend geacht moest worden, omdat zonder twijfel bij gelijkheid in prijs het synthetische product weinig kansen tegenover het zooveel oudere natuurproduct zou hebben, werd door de Duitsch/Engelsch/Noorsche groep onvoorwaardelijk afgewezen. De toch reeds zoo ongunstige statistische positie van het Kartel liet niet toe, dat bovendien nog afzet aan Chili werd verloren, terwijl zeer in het bijzonder Duitschland zich scherp verzette tegen de toename van afzet van chilisalpeter in Duitschland, die van de voorgestelde prijsverhouding het gevolg zou zijn.

De D.E.N.-groep bood daartegenover aan Chili aan een onderlinge quoteering van den afzet voor nitraatmeststoffen op basis van den toestand van het seizoen 1930/31, handhaving dus van den status quo. Daarmede zou Chili dus zijn achteruitgang van het afgelopen seizoen hebben zien gefixeerd, doch gewaarborgd zijn tegen nog verderen achteruitgang, die wellicht uit een handhaving der oude prijsverhoudingen zou hebben kunnen voortvloeien.

Dit voorstel werd echter door Chili even categorisch verworpen als het Chileensche voorstel door de D.E.N.-groep en de Chileensche industrie gaf te kennen, dat zij als basis van een marktquoteering niet de verbruiksverhoudingen van 1930/31, doch slechts die van het seizoen 1927/28 in overweging zou kunnen nemen, waarbij in het oog gehouden moet worden, dat in dit laatste seizoen het verbruik van chilisalpeter ca. 1½ maal zoo groot was als in 1930/31, terwijl daarentegen de synthetische nitraatindustrie toen nog in de kinderschoenen stond.

Het was, toen men, na de lange onderhandelingen in Parijs en Scheveningen, te Luzern nog geen stap in deze kwestie gevorderd bleek te zijn, reeds duidelijk, dat op het vinden van een compromis nauwelijks

meer gehoopt kon worden, toen plotseling, op 15de Juli het bericht kwam, dat de Duitse regeering bij decreet van 14 Juli, prohibitieve invoerrechten op alle stikstofmeststoffen, en dus ook op chilisalpeteer, had ingesteld, in welken maatregel de Chilenen aanleiding vonden om alle verdere onderhandelingen af te breken.

Op denzelfden datum werd daarop, bij monde van haren voorzitter, Geheimrat Schmitz, de Convention de l'Industrie de l'Azote (C.I.A.) voor beëindigd verklaard.

Wel werden, vooral van de zijde der Belgische producenten, daarna nog pogingen gedaan, om een basis te vinden voor een accoord tusschen de synthetische producenten zonder Chili, doch het bleek daarbij al spoedig, dat juist bij de grootste producentengroep, de Duitsch/Engelsch/Noorsche combinatie, geen wezenlijke belangstelling voor een accoord meer bestond.

Zou men, uit het feit, dat de tegenstelling tot Chili de oorzaak was van het afbreken der onderhandelingen, als ook uit de onverzettelijke houding, welke door Chili was aangenomen, verwachten, dat vooral op het gebied van de nitraatstikstof een prijsstrijd zou uitbreken, in werkelijkheid is dit anders gegaan.

De Chilenen hebben ook thans nog geen enkele aanvallende beweging gedaan en schijnen niet voornemens te zijn een belangrijke prijsverlaging door te voeren. Daarentegen is op het gebied van de ammoniakstikstof een ongekend hevige prijsstrijd uitgebroken, waarbij vooral Duitschland het initiatief heeft genomen. Over dezen strijd en in het bijzonder over zijn catastrofale gevolgen op handelspolitiek gebied zullen wij in het volgend nummer nog iets naders mededeelen.

Dr. M. W. HOLTROP.

DE MILLIOENENNOTA.

De op 15 September 1931 bij de Tweede Kamer ingezonden „Nota betreffende den toestand van 's Lands financiën behelst de volgende beschouwingen over den financiëlen toestand van het land.

Opmerking over de bijlagen.

Ten vorigen jare is medegedeeld, dat het in het voornemen ligt de bijlagen D (Overzicht van de Staatsontvangsten) en E (Overzicht van de Staatsuitgaven) te doen vervallen, nadat de cijfers omtrent het dienstjaar 1928 definitief zijn komen vast te staan. Nu dit laatste het geval is, worden deze bijlagen thans nog éénmaal, en thans met de juiste cijfers, verstrekt.

Vooraf moge nu de aandacht gevraagd worden voor de cijfers van de dienstjaren 1928, 1929, 1930 en het loopende jaar 1931, voor zoover deze bekend zijn.

DIENSTJAAR 1928.

De definitieve cijfers van het dienstjaar 1928, waarvan wij de voorloopige uitkomsten hebben gepubliceerd in het nummer van E.-S. B. van 17 Sept. 1930 luiden als volgt (in millioenen guldens):

	Totaal ¹⁾	Buitengewoon ¹⁾	Gew. dienst
Uitgaven.....	658	84	574
Ontvangsten..	675	44	631
Tekort.....	—	40	—
Overschot....	17	—	57

DIENSTJAAR 1929.

De cijfers voorkomende in de ingevolge art. 86, 2de lid der Comptabiliteitswet (Staatsblad 1927, no. 259) samengestelde, en door de Algemeene Rekenkamer goedgekeurde algemeene rekening van het dienstjaar 1929 zijn als volgt (in millioenen guldens):

¹⁾ In deze kolommen zijn onder de uitgaven niet medegerekend de gelden, besteed tot aflossing, met gedeeltelijke conversie, van een tweetal 6 pCt. leeningen, noch onder de ontvangsten de N.U.M.-uitkeering, welke tot die aflossing gedeeltelijk in staat stelde.

Titel A. Gewone dienst.

Uitgaven	598
Middelen	656
Voordeelig saldo	58

Titel B. Kapitaaldienst.

Uitgaven ¹⁾	112
Middelen ¹⁾	53
Nadeelig saldo	59

Overschot van ruim f 58 millioen op den gewonen dienst.

Het overschot op den gewonen dienst werd in de vorige Nota gesteld op f 50.857.000. Thans blijkt een overschot aanwezig van f 58.208.000. Dit gunstig verschil is toe te schrijven aan een wijziging zoowel in de cijfers der uitgaven als in die der ontvangsten. Ten vorigen jare werd voor de uitgaven van den gewonen dienst een voorloopig totaalcijfer genoemd van f 598.935.000. Dit totaal is thans nader vastgesteld op f 598.252.000, gevende een vermindering van f 683.000.

De opbrengst der gewone middelen vertoont, in vergelijking met het bedrag, ten vorigen jare als voorloopige uitkomst vermeld, eene stijging van f 6.669.000. De gewone middelen werden ten vorigen jare opgenomen met een totaalcijfer van f 649.791.000, tegen thans f 656.460.000. Als voornaamste ontvangsten kunnen genoemd worden: de meerdere opbrengst der Inkomstenbelasting, alsvoren van de Vermogensbelasting, en voorts hetgeen meer werd ontvangen wegens rente van voorschotten, verstrekt aan het Tiendfonds, wegens rente van kasvoorschotten aan Nederlandsch-Oost-Indië, wegens teruggave door provinciën en gemeenten wegens het aandeel der niet ten behoeve van 's Rijks kas geheven opcenten in de kwade posten op de directe belastingen, wegens teruggave wegens het aandeel der ten behoeve van het Leeningfonds 1914 geheven opcenten in de kwade posten op de directe belastingen, wegens ontvangsten over afgesloten dienstjaren (Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen), wegens overige ontvangsten betreffende de werkloosheidsverzekering, wegens uitkeering aan het Rijk ingevolge de Woningnoodwet 1918 en wegens teruggaaf van een deel der kosten van de landmacht in Curaçao.

DIENSTJAAR 1930.

De voorloopige gegevens leveren de volgende uitkomst op (in millioenen guldens):

Titel A. Gewone dienst.

Uitgaven	610
Middelen	633
Voordeelig saldo	23

Titel B. Kapitaaldienst.

Uitgaven	117
Middelen	69
Nadeelig saldo....	48

Becijferd overschot op den gewonen dienst 1930 ruim f 22 millioen.

Het voor het jaar 1930 op den gewonen dienst becijferd overschot bedraagt, blijkens vorenstaand overzicht, f 22.739.000.

Blijkens de aanvankelijk toegestane begrotingen werd aan gewone uitgaven geraamd f 613.535.000 en aan gewone middelen f 620.700.000. Aanvankelijk werd dus een overschot verwacht van f 7.164.000, hetwelk bestemd was als „stootkussen” ter opvang van den schok, welken de begroting voor 1931 zou ontvangen als gevolg van de invoering van de nieu-

¹⁾ Onder deze uitgaven zijn niet medegerekend de gelden, besteed tot aflossing, met gedeeltelijke conversie, van een 6 pCt. leening ad 40 millioen dollar, noch onder de middelen de gelden, verkregen uit de conversieleening, welke tot die aflossing gedeeltelijk in staat stelde.

we wet op de financiële verhouding tusschen het Rijk en de gemeenten. Het thans becijferd overschot geeft dus, in vergelijking met het *aanvankelijk* geraamde, een gunstiger uitkomst van f 15.575.000.

Overzicht van de begrotingscijfers van 1930.

Onderstaand staatje geeft een overzicht van de thans in de begroting vermelde cijfers:

1929 Titel A. Gewone dienst Uitgaven	Aanvankelijk toegestaan f 614	Voorloopig resultaat f 610	Verschil en oorzaak f 4 minder uitgegeven dan oorspronkelijk toegestaan hoogere opbrengst dan de raming.
Ontvangsten	„ 621	„ 633	„ 12 <i>gunstiger uitkomst dan aanvank. verw.</i>
Overschot	f 7	f 23	f 16

Onder het bedrag van f 620.700.000, waarop de gewone middelen aanvankelijk waren geraamd, was begrepen eene som ad f 474.735.000 aan middelen, opgenomen in den maandelijkschen middelenstaat, benevens f 145.965.000 aan niet tot deze groep behoorende ontvangsten.

De middelen, behoorende tot eerstgenoemde groep, brachten f 17.967.000 meer op dan de raming. Meer werd verkregen uit de grondbelasting f 613.000, uit de personeele belasting f 2.339.000, uit de inkomstenbelasting f 10.307.000, uit de vermogensbelasting f 867.000, uit de dividend- en tantiëmbelasting f 239.000, uit de rechten op den invoer f 1.626.000, uit den zoutaccijns f 356.000, uit den bieraccijns f 635.000, uit den suikeraccijns f 5.337.000, uit den tabaksaccijns f 2.819.000, uit de belasting op gouden en zilveren werken f 31.000 en uit de successierechten f 1.945.000.

Daarentegen bleven bij de raming ten achter het statistiekrecht met f 470.000, de geslachtaccijns met f 655.000, de wijnaccijns met f 119.000, de gedistilleerdaccijns met f 173.000, de zegelrechten met f 761.000 en de registratierechten met f 6.969.000.

De middelen, behoorende tot de tweede groep, bleven daarentegen met eene som van f 5.773.000 bij de raming ten achter. Beneden de raming bleven: Hoofdstuk VII B (Departement van Financiën) met f 8.942.000, Hoofdstuk VIII (Departement van Defensie) met f 248.000, Hoofdstuk IX (Departement van Waterstaat) met f 968.000 en Hoofdstuk XI (Departement van Koloniën) met f 310.000. Daarentegen brachten meer op: Hoofdstuk II (Hooge Colleges van Staat, enz.) f 3.000, Hoofdstuk III (Departement van Buitenlandsche Zaken) f 288.000, Hoofdstuk IV (Departement van Justitie) f 213.000, Hoofdstuk V (Departement van Binnenlandsche Zaken en Landbouw) f 638.000, Hoofdstuk VI (Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen) f 850.000, Hoofdstuk VII A (Nationale Schuld) f 1.274.000 en Hoofdstuk X (Departement van Arbeid, Handel en Nijverheid) f 1.430.000.

Overschot van de gewone uitgaven.

Zooals hierboven reeds tot uiting kwam, bleven de gewone uitgaven — naar de voorloopige gegevens, waarbij ook de, naar de onderstelling, *nog te doene* uitgaven in rekening zijn gebracht — beneden de oorspronkelijk toegestane bedragen met f 3.380.000.

Dit blijkt uit het overzicht (zie pag. 825 bovenaan).

Ten aanzien van deze afwijkingen zij er andermaal op gewezen, dat als gevolg van de Comptabiliteitswet betalingen, welke onder de vroegere wetgeving ten laste van den dienst 1929 zouden zijn gekomen, uit het dienstjaar 1930 zijn gekweten.

Met toepassing van artikel 24 van evengenoemde wet is, bij de Koninklijke besluiten d.d. 20 October 1930 (*Staatsblad* No. 407), 30 October 1930 (*Staatsbladen* Nos. 417 en 418) en 31 December 1930 (*Staatsbladen* Nos. 537, 538, 539 en 541), voor zooveel den *gewonen* dienst betreft, een bedrag van f 12.729.000 van den dienst 1929 naar het dienstjaar 1930 overgebracht. Is de gewone dienst 1930 derhalve door het overbrengen van die som aan te doene uitgaven ongunstig be-

Overzicht van de hoofdstukken van den *gewonen dienst* (1932 en 1931) met vermelding van de vermeerdering of vermindering van het saldo of vermindering van het saldo en ontvangsten. (Voor zooveel betreft hoofdstuk VII b met uitschakeling van de belastingen).

	1932				1931				Vergelijking der saldi			
	Uitgaven		Ontvangsten		Saldo		Saldo		Voordeelige saldi		Nadeelige saldi	
	Voordeelig	Nadeelig	Voordeelig	Nadeelig	Voordeelig	Nadeelig	Voordeelig	Nadeelig	Meer	Minder	Meer	Minder
Hoofdstuk I	1.850.000,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ II	2.022.000,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ III	4.235.000,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ IV	29.275.000,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ V	22.365.000,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ VI	165.894.000,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ VIIa	73.903.000,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ VIIb	62.945.000,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ VIII	98.732.000,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ IX	54.297.000,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ X	71.828.000,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ XI	6.160.000,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ XII	50.000,—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Belastingen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal ..	f 593.656.000,—	f 409.015.000,—	f 409.015.000,—	f 409.015.000,—	f 459.000.000	f 458.403.000,—	f 603.448.000,—	f 468.216.000,—	f 49.985.000,—	f 49.985.000,—	f 16.410.000,—	f 26.224.000,—
						49.388.000,—		9.216.000,—				9.813.000,—

*) Zonder belastingen.

	Overschrijding	Minder uitgegeven
Hoofdstuk I	—	f 167.000,—
„ II	—	„ 60.000,—
„ III	—	„ 73.000,—
„ IV	—	„ 863.000,—
„ V	f 584.000,—	—
„ VI	—	„ 1.025.000,—
„ VIIa	—	„ 2.332.000,—
„ VIIb	—	„ 230.000,—
„ VIII	—	„ 575.000,—
„ IX	—	„ 758.000,—
„ X	„ 1.397.000,—	—
„ XI	„ 758.000,—	—
„ XII	—	„ 37.000,—
	f 2.739.000,—	f 6.119.000,—
		„ 2.739.000,—
Blijft minder uitgegeven		f 3.380.000,—

invloed, daar staat tegenover, dat zich deze overboeking weder van 1930 naar 1931 zal herhalen. Het bedrag daarvan is thans uit den aard der zaak nog niet met juistheid bekend, doch naar uit de voorloopige gegevens blijkt, zal het voor den gewonen dienst ongeveer eene som van pl.m. f 16 miljoen bedragen.

Overzicht der uitgaven en ontvangsten van 1911—1930.

Gelijk gebruikelijk is, moge thans wederom volgen een, gedeeltelijk samengevat, overzicht van de laatste 20 jaar, met splitsing van uitgaven en ontvangsten in gewone en buitengewone (vanaf het dienstjaar 1929 in Titel A (Gewone dienst) en Titel B (Kapitaaldienst)). Uit den aard der zaak is de afloop van de diensten 1914 tot en met 1924 in dit overzicht opgenomen met de cijfers, gelijk die zijn na uitschakeling van de crisisontvangsten en -uitgaven.

Dienst-jaren.	Voor- of na-deelige saldi van den gewonen dienst	Voor- of na-deelige saldi v. d. buitengewonen dienst	Voor- of na-deelige saldi van den geheelen dienst
1911 t/m.	Gld.	Gld.	Gld.
1920 +	47.783.000,—	— 461.752.000,—	— 413.969.000,—
1921 —	12.886.000,—	— 284.021.000,—	— 296.907.000,—
1922 —	33.339.000,—	— 173.571.000,—	— 206.910.000,—
1923 —	14.182.000,—	— 78.186.000,—	— 92.368.000,—
1924 +	2.674.000,—	— 59.285.000,—	— 56.611.000,—
1925 +	44.280.000,—	— 31.455.000,—	+ 12.825.000,—
1926 +	66.375.000,—	— 26.065.000,—	+ 40.310.000,—
1927 +	75.260.000,—	— 10.337.000,—	+ 64.923.000,—
1928 +	57.196.000,—	— 39.620.000,—	+ 17.576.000,—
	Titel A	Titel B	
	Gewone dienst	Kapitaaldienst	
1929 +	58.208.000,—	— 58.793.000,—	— 585.000,—
1930 +	22.739.000,—	— 48.214.000,—	— 25.475.000,—

DIENSTJAAR 1931.

Wat het loopende dienstjaar 1931 betreft, deelt de Nota mede, dat de begrooting, zooals zij oorspronkelijk bij de wet is vastgesteld, het volgende beeld vertoonde:

TITEL A. GEWONE DIENST.

Uitgaven.

Totalen der titels A van de hoofdstukken der begrooting van uitgaven ... f 612.663.000

Middelen.

Totaal van den ramingsstaat (titel A) .. „ 603.447.000

Nadeelig saldo... f 9.216.000

te verminderen met f 3 miljoen „besparing” (het bedrag, dat de werkelijke gewone uitgaven vermoedelijk beneden de oorspronkelijk geraamde zullen blijven), en voor f 4 miljoen te dekken uit den verhoogden accijns op het gedistilleerd, vastgesteld bij de wet van 29 Januari 1931 (*Staatsblad* No. 25), latende mitsdien een ongedekt tekort van f 2 miljoen, waarvoor geen bijzondere maatregelen werden voorgesteld.

TITEL B. KAPITAALDIENST.

Uitgaven.

Totalen der titels B van de hoofdstukken der begrooting van uitgaven ... f 155.357.000

Middelen.

Totaal van den ramingsstaat (titel B) .. „ 53.859.000

Nadeelig saldo... f 101.498.000

Voor zooveel den *gewonen dienst* (titel A) betreft, is sedert de vaststelling van deze begrooting verhoogd:

Hoofdstuk VII B bij de wet van 27 Juli 1931 (*Staatsblad* No. 327) (Diversen), met f 603.000 en verminderd:

Hoofdstuk VII A bij de wet van 27 Juli 1931 (*Staatsblad* No. 326) (Wijziging renteposten), met .. „ 100.000

Blijft verhooging... f 503.000

Verder zijn verhoogd:

Hoofdstuk VII B bij Koninklijk besluit d.d. 13 Juni 1931 (*Staatsblad* No. 253) (Overbrenging van restanten van den dienst 1930) .. „ 282.000

Hoofdstuk IX bij Koninklijk besluit d.d. 27 Juli 1931 (*Staatsblad* No. 350) (Als voren) .. „ 3.095.000

f 3.880.000

terwijl nog aanhangig zijn wetsontwerpen tot verhooging van den gewonen dienst van:

Hoofdstuk X (Zitting 1930—1931, No. 363) (Economische Voorlichtingsdienst), met .. „ 74.000

Hoofdstuk VIII (Zitting 1930—1931, No. 381) (Uitkeeringen aan de z.g. mobilisatie-slachtoffers), met .. „ 200.000

Tezamen... f 4.154.000

terwijl reeds bekend is, dat nog meerdere supplettoire begrotingsontwerpen te wachten zijn.

De opbrengst der middelen is over de eerste zeven maanden een bedrag van f 12,6 miljoen bij de raming ten achter gebleven.¹⁾ Tot een jaarcijfer herleid, wordt dit bedrag f 21,7 miljoen.

De bovengenoemde supplettoire begrotingen vormen op zichzelf niet een aanwijzing van overschrijding van de raming der uitgaven. Immers tegenover de overbrenging, ingevolge art. 24 van de Comptabiliteitswet, van restanten van het dienstjaar 1930 naar 1931 zal straks staan een soortgelijke overbrenging van 1931 naar 1932. Wèl daarentegen moet bij het voormelde cijfer van f 21,7 miljoen opgeteld de f 4 miljoen, waarop de verhooging van den gedistilleerdaccijns geschat werd. Immers, in de raming, bij welke de opbrengst f 12,6 miljoen in zeven maanden achterbleef, was deze f 4 miljoen nog niet begrepen.

Naar de huidige gegevens is dan ook op een tekort van rond f 26 miljoen over het jaar 1931 te rekenen.

* * *

DIENSTJAAR 1932.

Ten einde een duidelijk overzicht te geven van de raming der uitgaven en der middelen voor genoemd dienstjaar in vergelijking met de bedragen, welke aanvankelijk voor 1930 zijn toegestaan en geraamd, moge worden verwezen naar de bijlagen A en B dezer Nota (voor bijlage A zie blz. 826).

TITEL A. GEWONE DIENST.

De begrooting voor den gewonen dienst wijst aan: in uitgaven .. f 593.656.000

„ inkomsten .. „ 544.268.000

zoodat een nadeelig saldo is geraamd van f 49.388.000

Zooals hieronder (blz. 826) zal blijken, heeft dit tekortcijfer slechts formeele waarde. Het wezenlijke tekort op de begrooting voor 1932 bedroeg f 75 mil-

¹⁾ Uiteschakeld zijn hierbij de grondbelasting en de personeele belasting, waarvan de opbrengst na 1 Januari 1931 grotendeels aan de gemeenten ten goede komt. De raming voor 1931 heeft hiermee rekening gehouden en is dus sterk verlaagd; in de opbrengstcijfers daarentegen komt het niet uit, doordat gedurende de eerste maanden van het jaar nog veel belasting over een vorig jaar betaald is. Raming en opbrengst zijn bij deze beide heffingen dus niet vergelijkbaar.

Bijlage A

ALGEMEENE VERZAMELSTAAT DER RIJKSBEGROTING VOOR HET DIENSTJAAR 1932.

TITEL A. GEWONE DIENST

OMSCHRIJVING.	Geraamd voor 1932.	Toegestane uitgaven en geraamde Middelen voor 1931.	Verschil tusschen de raming voor 1932 en de bedragen toegestaan (geraamd) voor 1931.		Vermeedelijk be-loop der uitgaven en vermoedelijke opbrengst der Middelen voor 1930
			Meer.	Minder.	
UITGAVEN.					
Totalen der titels A van de hoofdstukken der begrooting van uitgaven.					
Hfdst. I Huis der Koningin	f 1.850.000,—	f 1.850.000,—			f 1.683.000,—
„ II Hooge Colleges van Staat en Kabinet d. Koningin. . . .	„ 2.022.000,—	„ 2.045.000,—		f 23.000,—	„ 1.977.000,—
„ III Buitenlandsche Zaken. . . .	„ 4.235.000,—	„ 4.235.000,—			„ 4.083.000,—
„ IV Justitie.	„ 29.275.000,—	„ 29.757.000,—		„ 482.000,—	„ 28.454.000,—
„ V Binnenl. Zaken en Landb. . . .	„ 22.365.000,—	„ 22.908.000,—		„ 543.000,—	„ 22.418.000,—
„ VI Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	„ 165.894.000,—	„ 165.907.000,—		„ 13.000,—	„ 158.880.000,—
„ VIIA Nationale Schuld.	„ 73.903.000,—	„ 84.793.000,—		„ 10.890.000,—	„ 80.931.000,—
„ VIIB Financiën	„ 62.945.000,—	„ 54.104.000,—	f 8.841.000,—		„ 68.795.000,—
„ VIII Defensie.	„ 98.732.000,—	„ 101.732.000,—		„ 3.000.000,—	„ 99.404.000,—
„ IX Waterstaat	„ 54.297.000,—	„ 61.775.000,—		„ 7.478.000,—	„ 58.881.000,—
„ X Arbeid, Hand. en Nijverh. . . .	„ 71.928.000,—	„ 77.347.000,—		„ 5.419.000,—	„ 77.700.000,—
„ XI Koloniën	„ 6.160.000,—	„ 6.160.000,—			„ 6.936.000,—
„ XII Onvoorzien Uitgaven. . . .	„ 50.000,—	„ 50.000,—			„ 13.000,—
	f 593.656.000,—	f 612.603.000,—	f 8.841.000,—	f 27.848.000,—	f 610.155.000,—
				„ 19.008.000,—	
MIDDELEN.					
Totaal van den ramingstaat (titel A).	f 544.268.000,—	f 603.447.000,—		f 59.179.000,—	„ 632.894.000,—
Voordeelig saldo	—	—			f 22.739.000,—
Nadeelig saldo	f 49.388.000,—	f 9.216.000,—			—

TITEL B. KAPITAALDIENST.

OMSCHRIJVING.	Geraamd voor 1932.	Toegestane uitgaven en geraamde Middelen voor 1931.	Verschil tusschen de raming voor 1932 en de bedragen, toegestaan (geraamd) voor 1931.		Vermeedelijk be-loop der uitgaven en vermoedelijke opbrengst der Middelen voor 1930.
			Meer.	Minder.	
UITGAVEN.					
Totalen der titels B van de hoofdstukken der begrooting van uitgaven.					
Hfdst. V. Binnenl. Zaken en Landb.	f 461.000,—	f 306.000,—	f 155.000,—	—	f 4.961.000,—
„ VIIA. Nationale Schuld	„ 300.252.000,—	„ 6.916.000,—	„ 293.336.000,—	—	„ 8.987.000,—
„ VIIB. Financiën	„ 47.235.000,—	„ 80.226.000,—	—	f 32.991.000,—	„ 41.266.000,—
„ VIII. Defensie	„ 404.000,—	„ 627.000,—	—	„ 223.000,—	„ 1.849.000,—
„ IX. Waterstaat	„ 64.146.000,—	„ 67.282.000,—	—	„ 3.136.000,—	„ 58.929.000,—
„ X. Arbeid, Hand. en Nijverh. . . .	„ Memorie	„ Memorie	—	—	„ 1.000.000,—
	f 412.498.000,—	f 155.357.000,—	f 293.491.000,—	f 36.350.000,—	f 116.992.000,—
			„ 257.141.000,—		
MIDDELEN.					
Totaal van den ramingstaat (titel B).	„ 275.658.000,—	„ 53.859.000,—	f 221.799.000,—		„ 68.778.000,—
Voordeelig saldo	—	—			—
Nadeelig saldo	f 136.840.000,—	f 101.498.000,—			f 48.214.000,—

GEHEELE DIENST.

SALDI.	Geraamd voor 1932.	Vastgestelde begrooting 1931.	Vermeedelijke uitkomst dienst 1930.
Voordeelig saldo titel A	—	—	f 22.739.000,—
Nadeelig saldo „ A	f 49.388.000,—	f 9.216.000,—	—
Voordeelig saldo titel B	—	—	f 48.214.000,—
Nadeelig saldo „ B	f 136.840.000,—	f 101.498.000,—	—
Voordeelig saldo Geheele dienst . .	—	—	f 25.475.000,—
Nadeelig „ „ „	f 186.228.000,—	f 110.714.000,—	—

lioen. Het tekort, waarmee in zee gegaan zal worden, bedraagt f 2,5 miljoen. De omstandigheid, dat een deel der overbruggingsmaatregelen reeds in de begrotingscijfers kon worden uitgedrukt en dat ten aanzien van het overig deel om technische redenen met een aankondiging volstaan wordt, leidde tot het tusschenliggende bovengenoemde cijfer, dat derhalve slechts accidenteele beteekenis heeft.

UITGAVEN.

Omtrent de wijzigingen in de ramingen van ieder Hoofdstuk afzonderlijk moge thans nog het navolgende worden medegedeeld:

Lager is geraamd:

Hoofdstuk II	f 23.000
„ III	„ 100
„ IV	„ 482.000 ¹⁾
„ V	„ 543.000
„ VI	„ 13.000 ²⁾
„ VII A	„ 10.890.000
„ VIII	„ 3.000.000
„ IX	„ 7.478.000
„ X	„ 5.420.000
„ XI	„)

Hooger is geraamd:

Hoofdstuk VII B	f 8.841.000
---------------------------	-------------

¹⁾ Minder, aangevraagd. ²⁾ Minder uitgetrokken.

Inkomsten.

Ook thans zijn, wat de niet-kohierbelastingen aangaat, de middelen geraamd naar de opbrengst over het voorafgaande jaar, vermeerderd of verminderd met het — tot een jaarbedrag herleid — accres of decres van elk middel over de eerste zeven maanden van het loopende jaar. De tijdsomstandigheden brengen mee, dat ditmaal nagenoeg over de geheele linie $\frac{12}{7}$ van het decres van de eerste zeven maanden moest worden berekend.

Voor enkele middelen moest op den bovenstaanden regel een uitzondering worden gemaakt. Voor de dividend- en tantième-belasting en de successierechten zou toepassing daarvan tot een raming hebben geleid, welke naar de verwachtingen, die voor het volgend jaar gekoesterd kunnen worden, tastbaar te hoog zou geweest zijn. Voor de registratierechten daarentegen, welke gedurende de eerste maanden van het vorige jaar nog meer op peil waren en waarbij eerst later in het jaar zich de groote inzinking vertoonde, kon het zeer hooge decres van de eerste zeven maanden van 1931 bezwaarlijk als maatstaf voor een gelijk decres in de overige vijf maanden worden aangenomen. Men zou dan tot een raming voor 1932 gekomen zijn, die slechts weinig uitkwam boven de zevenmaandsche opbrengst van 1931.

Bij de kohierbelastingen is zooals gewoonlijk, rekening gehouden met wat de kohieren en andere gegevens leeren. De inkomstenbelasting is dientengevolge f 10 miljoen lager geraamd dan voor het loopende jaar, waarin overigens de raming ruim blijkt te zullen worden gehaald.

Voor de toelichting der afzonderlijke middelen zij overigens verwezen naar de Memorie van Toelichting van de Middelenwet.

Titel B. Kapitaaldienst.

De Kapitaaldienst wijst voor 1932 een totaal in uitgaven aan van	f 412.498.000
en in ontvangsten van	„ 275.658.000
zoodat het nadeelig saldo bedraagt ...	<u>f 136.840.000</u>
Voor 1931 is geraamd:	
Uitgaven	f 155.357.000
Ontvangsten	„ 53.859.000
Nadeelig saldo 1931	<u>f 101.498.000</u>

Ter toelichting van de voornaamste verschillen zij het volgende aangeteekend:

Op Hoofdstuk VIIA is f 299.472.000 meer uitgetrokken wegens versterkte aflossing van gevestigde schuld (Leeningen 1922 A en B), en f 6.136.000 minder voor de Leening 1919 als gevolg van de omstandigheid, dat het na de aflossing per 1 October 1931 van deze leening nog uitstaande bedrag geheel ten laste van het Leeningfonds komt.

Op Hoofdstuk VIIB is f 21.000.000 minder geraamd voor ingetrokken en ter vermuting bestemde munten en f 10.000.000 minder voor aankoop van Staatsschuld voor het Nederlandsche Muntfonds.

Op Hoofdstuk IXC is f 8.781.000 meer uitgetrokken voor kapitaalverstrekking aan het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie en f 12.642.000 minder wegens uitkeering aan het Zuiderzeefonds voor den afsluitdijk.

Wat de middelen van den Kapitaaldienst betreft, valt te vermelden:

Op Hoofdstuk VIIA f 13.500.000 meer aan extraaflossingen van voorschotten, ingevolge de Woningwet, en f 240.000.000 meer aan opbrengst van geldleeningen; op Hoofdstuk VIIB f 32.200.000 minder wegens door het Staatsmuntbedrijf afgeleverde munt.

Beschouwingen over den toestand van 's Rijks Financiën.

Aan de voorafgaande cijfers moge door den ondergeteekende het volgende worden toegevoegd.

De ernstige depressie, welke op dit oogenblik in de geheele wereld woedt, heeft, zooals vanzelf spreekt, haar invloed doen gevoelen ook op de raming der

middelen voor het jaar 1932. Dit geldt niet uitsluitend voor de dusgenaamde middelen A—F, welke iedere maand in den bekenden middelenstaat worden gepubliceerd, maar ook voor sommige andere inkomsten.

De geheele middelenraming blijft voor het aanstaande jaar ruim 63 millioen achter bij die voor 1931, zooals deze luidde na de verhooging van den gedistilleerdaccijns.

Daar bovendien de begrooting voor 1931, na de verhooging van dien accijns, sloot met een geraamd tekort van 5 millioen, stond de Regeering bij het opmaken van de begrooting voor 1932, bij gelijkblijvende uitgaven, voor een tekort van 68 millioen.

Het is echter duidelijk, dat de uitgaven niet gelijk konden blijven. Immers naast de opbrengst van 's Rijks middelen moest ook die van de Gemeentefondsbelasting lager worden uitgetrokken. Hierdoor steeg de Rijksuitkeering aan het Gemeentefonds met 7,5 millioen.

Alleen reeds tengevolge van het terugloopen der gezamenlijke inkomsten ontstond derhalve een tekort van rond f 75 millioen.

Met het normaal accres der uitgaven tengevolge van de bevolkingstoename is hierbij nog niet gerekend. Het wordt gewoonlijk geschat op 10 millioen 's jaars, en heeft natuurlijk ook dit jaar gewerkt, doch wordt wegens de onzekerheid van het bedrag hier verder buiten beschouwing gelaten.

Dekking van het tekort.

Teneinde het zeer groot tekort van f 75 millioen te overbruggen, heeft de Regeering in de eerste plaats zich beijverd, op de uitgaven, voor zoover dit kon geschieden zonder vitale belangen te schaden, aanzienlijke besnoeiingen aan te brengen. Zooals uit de afzonderlijke begrotingen zal blijken, is het hierdoor gelukt, alle hoofdstukken der Rijksbegrooting beneden het eindcijfer van het loopende jaar te houden, sommige zelfs in zeer aanzienlijke mate. Alleen hoofdstuk VIIB moest, voornamelijk tengevolge van de reeds genoemde hogere uitkeering aan de gemeenten ingevolge de wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* No. 388), welke op haar beurt weer een gevolg was van de lagere raming van de opbrengst der gemeentefondsbelasting, tot een hooger bedrag worden uitgetrokken. Hiertegenover staat echter een nog grootere daling van het eindcijfer van het hoofdstuk VIIA, welke mogelijk geworden was o.a. door de aflossing van het deel der leening 1919, dat nog op den normalen dienst drukte, en door de voorgenomen conversie van de 6 pOts. leening 1922. Het geheele hoofdstuk Financiën is dientengevolge nog met f 2 millioen kunnen verlaagd worden. De begrooting van Arbeid, Handel en Nijverheid dankt haar verlaagd eindcijfer in hoofdzaak aan een tijdelijke reductie van de bijdrage aan het Invaliditeitsfonds, waarvoor tegelijk met deze nota een afzonderlijk wetsontwerp wordt ingediend. De verlaging van hoofdstuk VIII is onder meer te danken aan een voorgenomen vertraging van den nieuwbouw voor de vloot. De verlaagde raming van hoofdstuk IX vloeit voornamelijk voort uit een ook overigens wenschelijk gebleken opschorting van de verdere Zuiderzee-inpolderingswerken. Die opschorting maakte het mogelijk de afschrijving van het verlies op de tot dusver tot stand gekomen werken in een langzamer tempo te doen geschieden dan aanvankelijk in de bedoeling lag. Voorts hebben ook de overige, hier niet genoemde, hoofdstukken belangrijke besparingen aangebracht, waardoor niet alleen het natuurlijk accres hunner uitgaven is opgevangen, maar zij ook beneden het eindcijfer van het jaar 1931 zijn gebleven. Voor hoofdstuk VI, hetwelk een natuurlijk accres heeft, dat op wellicht f 4 millioen kan geschat worden, is zulks onder meer bereikt door reeds rekening te houden met de inwerkingtreding op 1 Juli a.s. van het tegelijk met deze

nota in te dienen wetsontwerp tot wijziging van de Lager-onderwijswet.

De bovenbedoelde besnoeiingen hebben tot het resultaat geleid, dat het gezamenlijk eindcijfer rond *f* 19 miljoen lager is kunnen geraamd worden dan dat van het loopende jaar.

Het tekort van *f* 75 miljoen is hierdoor gedaald tot het bovenvermelde bedrag van *f* 49 miljoen.

Het spreekt vanzelf, dat ook met een dergelijk tekort niet in zee kon worden gegaan. De middelen zijn, als gewoonlijk, geraamd aan de hand van de laatst bekende uitkomsten en laten dus, waar de economische depressie nog allerminst teekenen van verbetering toont, eer voor tegenvallers dan voor meevallers plaats. De uitgaven zijn, om tot de noodzakelijke besparing te komen, scherp geraamd moeten worden, zoodat in menig opzicht, met een eertijds in één der gemeenten gangbaren term, van een „uitgebeende begrooting” zou kunnen worden gesproken. Het geraamde tekort zou mitsdien zeer reëel blijken. En waar, vooral met het oog op de onrustbarende stijging van de buiten de begrooting gehouden „crisisuitgaven”, het bewaren van het financieel evenwicht op den normalen dienst meer dan ooit geboden is, ligt het voor de hand, dat naast de bovenbedoelde besparingen andere maatregelen moesten worden genomen.

Verlaging der salarissen.

Eén daarvan betrof een verdere beperking der uitgaven. Als zoodanig heeft de Regeering besloten tot een, met 1 Januari a.s. ingaande, korting op de salarissen. De overweging, dat een zeer groot deel van de bevolking in dezen tijd in inkomsten is achteruitgegaan en bovendien nog zeer onzeker is van de inkomsten, die het voorshands zijn overgebleven, alsmede de omstandigheid, dat het indexcijfer sinds de laatste vaststelling van de wedden met 7 à 8 pCt. is gedaald, heeft, al kan in geen dezer beide feiten op zich zelf natuurlijk een reden tot salariskorting gezien worden, het wel redelijk doen achten, dat, nu ter-zelfder tijd een aanzienlijke beperking der uitgaven volstrekt geboden is, ook de wedderegeling hier toe in bescheiden mate bijdraagt.

In het voornemen ligt een korting van 5 pCt., onder aanbrenging van de volgende vier mitigaties:

1o. zal zekere degressie worden toegepast, in dier voege, dat van de eerste *f* 1000 van alle wedden slechts 2½ pCt. zal worden gekort en van de volgende *f* 1000 van alle wedden van gehuwden eveneens slechts 2½ pCt.;

2o. zal de pensioensgrondslag op het oude bedrag worden gehandhaafd, zoodat de pensioenen van de weddekorting geen nadeel zullen ondervinden;

3o. zal de korting tijdelijk zijn, in dien zin dat zij, indien zij niet tevoren door een nieuw besluit is opgeheven of gewijzigd, na drie jaar automatisch vervalt;

4o. zullen de kindertoeslagen aan de korting worden onttrokken en dus op 3 pCt. van de vigeerende wedden blijven bepaald.

Door den voormelden maatregel zal het tekort tot ongeveer *f* 42 miljoen worden teruggebracht.

Verhooging van invoerrechten; Benzinebelasting.

Naast de tot dusver besproken beperking der uitgaven zal voorts eenige versterking der middelen niet kunnen worden gemist. Twee tegelijk met deze Nota ingediende wetsontwerpen voorzien daarin. Het eerste strekt tot een fiscale verhooging van het bestaande tarief van invoerrechten; waarbij het normale percentage van 8 op 10 wordt gebracht en in verband hiermee ook de meeste der afwijkende percentages een soortgelijke verhooging ondergaan. Het tweede ontwerp strekt tot de invoering van een tijdelijke benzinebelasting, waartoe speciaal aanleiding gevonden is in de enorme daling, welke de benzineprijs in Nederland, in onderscheiding van dien in de omringende landen, in den loop van het laatste jaar

ondergaan heeft. Een heffing van *f* 4 per 100 KG., als in het ontwerp voorgesteld, beteekent een verhoging van den prijs per Liter met ongeveer 3 cent. Zij zal gedurende drie jaren gelden en bij een vroeger prijsherstel kunnen worden ingetrokken. Verwezen moge overigens worden naar de Memorie van Toelichting op de beide bedoelde wetsontwerpen. De opbrengst van het eerstgenoemde ontwerp wordt geraamd op *f* 11 miljoen, die van het tweede op rond *f* 10,5 miljoen, zoodat het tekort hierdoor slinkt tot *f* 20,5 miljoen.

Overboeking van het overschot van het dienstjaar 1929 naar het dienstjaar 1932.

Ter overbrugging van dit laatstgenoemde tekort — voor zoover het niet zal worden opgevangen door de bekende „besparing” op de uitgaven, waarvan echter bij de huidige opzet der begrooting geen groot bedrag mag worden verwacht — heeft de Regeering zich beraden, een zoodanig deel van het overschot op het dienstjaar 1929, als financieel te verantwoorden is, aan den dienst 1932 ten goede te schrijven.

Ter toelichting hiervan moge het volgende dienen.

Met 1 Januari 1929 is de nieuwe Comptabiliteitswet in werking getreden. Volgens deze wet wordt het overschot of het tekort, dat er op een bepaald dienstjaar is, overgebracht op het dienstjaar, dat onmiddellijk volgt op het jaar, waarin de rekening wordt opgemaakt van eerstvermeld dienstjaar. Het overschot of tekort op het dienstjaar 1929, welks rekening wordt opgemaakt in 1931, wordt dus gebracht op het dienstjaar 1932.

Er is destijds van gedachten gewisseld over de vraag, of zulk een overschot of tekort zou mogen ten goede komen aan, respectievelijk zou behooren te drukken op, den gewonen dienst van het latere jaar. In beginsel zou de Regeering geneigd zijn, ten dezen groote voorzichtigheid te betrachten en de meening te onderschrijven, welke één der leden van de Tweede Kamer in het bewuste debat volgenderwijs uitsprak: „Het lijkt mij het meest practisch, dat de saldo's, zooals het steeds feitelijk geweest is, bij buitengewoon worden ondergebracht, mits, zooals de Minister heeft toegezegd, dit dan ook gebeure met de nadeelige saldo's.” (*Handelingen* 1928/29, blz. 319, 2de kolom).

Niettemin wil het der Regeering voorkomen, dat in de omstandigheden, waarin wij thans verkeerden, het te verantwoorden is, het voordeelig saldo over 1929 — alsmede straks dat over 1930 — althans gedeeltelijk ten goede te doen komen aan de bijbehorende dienstjaren 1932 en 1933. Dit sluit uiteraard in, dat alsdan ook het, op dit oogenblik reeds vaststaande, tekort over 1931 behoort te drukken op het dienstjaar 1934.

De Regeering is bij deze materie wel genooddaakt, een ruimer perspectief te openen dan dat van één enkel jaar, wijl men in komende jaren in ernstige moeilijkheden zou geraken, indien een verkregen saldo over een vroeger dienstjaar in zijn geheel werd aangewend om het budget van drie jaar later sluitend te maken en op die wijze dit budget op een zóódanig hoog niveau werd gehandhaafd als waarvoor het eerstvolgend jaar geen dekking zou zijn. Dubbel bedenkelijk zou dit worden, indien, zooals thans het geval is, nóg een jaar later bovendien een tekort zou zijn in te halen.

Ter verduidelijking een paar cijfers, die nog niet alle definitief vaststaan, maar die toch de werkelijkheid benaderen.

Stel, dat een overschot van 58 miljoen op het jaar 1929 in zijn geheel gebruikt werd voor den gewonen dienst van 1932 en op die manier tot een sluitend budget gekomen werd. In 1932 zou er dan een begrooting van uitgaven zijn die 58 miljoen hooger is dan de raming der middelen. Het geheele overschot van 1929 ware *sluitpost*. Het volgend jaar — 1933 — is die *sluitpost* er niet meer, maar is er een van slechts 22 miljoen (het overschot van 1930). Er zou dan der-

halve een tekort zijn van 36 miljoen. Maar veel erger nog ware de situatie het daaropvolgende jaar. In dat jaar immers zou niet alleen de sluitpost *nil* geworden zijn, maar zou bovendien een tekort van 26 miljoen (van 1931) zijn in te halen. Men zou dan dus — bij gelijkblijvende uitgaven en inkomsten — met een tekort zitten van $58 + 26 = 84$ miljoen.

Aldus zou men binnen enkele jaren radicaal vastloopen. Bij de tegoedschrijving van een deel van het overschot van 1929 aan het dienstjaar 1932 moet dus wel rekening worden gehouden met een langeren termijn dan één jaar.

Verder dan 1934 zou de Regeering daarbij niet willen gaan. Men kan nu eenmaal berekeningen als deze niet voor de verre toekomst maken.

De keus van het jaar 1934 is op zichzelf natuurlijk willekeurig, maar vindt haar rechtvaardiging in de omstandigheid, dat men, aldus handelend, ook het tekortjaar in de berekening opneemt. Het ware niet redelijk, van de overschotten te proeven, zonder tegelijk de tekort-pil in te nemen. Bovendien bestrijken deze drie jaren — 1932 tot 1934 — ongeveer den termijn, waarop naar menselijke berekening de huidige crisis, welken loop zij ook verder neemt en op welk niveau het evenwicht zal hervonden worden, zich in elk geval zwaar zal doen gevoelen. Hoe de toestanden zich tegen na 1934 zullen ontwikkeld hebben, valt nog met geen mogelijkheid te voorzien.

Op de aangeduide basis komt men tot het volgend resultaat. Van het overschot van 58 miljoen over 1929 mag 18 miljoen gebruikt worden als sluitpost voor 1932. Deze sluitpost moet er dan mede zijn voor 1933. Daar er nog 40 miljoen over is van 1929, en hierbij 22 miljoen komt van 1930, zijn de 18 miljoen voor 1933 beschikbaar, met een restant van 44 miljoen. Deze laatste 44 miljoen zijn voldoende om den sluitpost ad 18 miljoen te leveren voor 1934 en in datzelfde jaar het tekort van 26 miljoen (over 1931) in te halen.

Men kan ditzelfde iets minder systematisch, maar korter, uitdrukken door het gezamenlijk saldo over de jaren 1929, 1930 en 1931, zijnde $58 + 22 - 26 = 54$ miljoen te deelen door 3, waardoor het bedrag verkregen wordt dat in elk dezer drie jaren als sluitpost aan den gewonen dienst mag ten goede komen.

Bij dit alles is ondersteld, dat de inkomsten en de uitgaven in de betrokken drie jaren *gelijk* blijven, respectievelijk een gelijk accres of decres vertoonen. Hyper-voorzichtig is deze onderstelling uiteraard niet, als men denkt aan het natuurlijk accres der uitgaven en aan het in dezen tijd natuurlijk decres der middelen, waarvan met name de inkomstenbelasting in 1933 ongetwijfeld nog beneden het voor 1932 geraamde bedrag zal dalen. En evenmin als men bedenkt, dat in 1935 — bij gelijkblijvende inkomsten en uitgaven — de sluitpost van 18 miljoen zal ontbreken, terwijl bovendien verschillende der thans ontworpen maatregelen een tijdelijk karakter dragen. Toch meent de ondergeteekende, dat deze opzet thans kan worden aanvaard. Eenig vertrouwen op een betere toekomst moet in het huidig tijdsgewricht wel de onmisbare laatste sluitpost blijven. Mocht dit vertrouwen ongegrond blijken, dan zullen te zijner tijd nieuwe buitengewone maatregelen noodig zijn. De Regeering hoopt, dat ook dan daarbij vitale belangen zullen kunnen blijven gespaard. Zij is van zins, hiertoe het hare bij te dragen door in deze jaren zoo krachtig mogelijk te streven naar een verdere reorganisatie van den Staatsdienst, waarmede, naar de ondergeteekende destijds aantoonde, in het verleden reeds goede inkomsten zijn bereikt, maar waarvan de mogelijkheden toch niet zijn uitgeput. Het is bekend, dat die reorganisatie niet gemakkelijk is, vooral niet in zoover zij, terwijl het nuttig rendement in den regel wordt betwist en niet a priori voor den kleingelovige bewijsbaar is, eerbiedwaardige persoonlijke of locale belangen treft. De geschiedenis van de kantongerechten,

van de postbetalingen, van de werven, garnizoenen of ontvangerskantoren, die voor opheffing in aanmerking kwamen, en van zooveel meer, spreekt ten dezen een duidelijke taal. Maar vertrouwd mag allicht worden, dat het „*palma sub pondere crescit*” ook hier bevestiging zal vinden, in dezen zin, dat onder den druk der huidige tijden de heilzame plant der efficiency een steviger groeikracht zal vertoonen dan tevoren wel het geval is geweest.

Uit het voorafgaande blijkt reeds, dat de boven gegeven cijfers, voorzoover ze de eerstvolgende jaren betreffen, naar den gedachtengang van den ondergeteekende meer als een werkmethode dan als een voorspelling moeten worden beschouwd. Wij rijden op het oogenblik economisch en fiscaal in een nevel, waarin niet al te ver vooruit kan worden gezien en waarin bij het schaarsche licht, dat ons gegeven is, voor veiligheid op den nabijzijnden weg zoo goed mogelijk dient te worden gewaakt. „Niet te hard rijden” is daarbij de eerste eisch. De Regeering wil zich beijeren, zich hiernaar te gedragen en zij doet een beroep op allen, die verantwoordelijkheid dragen, welke politieke of maatschappelijke idealen zij ook koesteren, haar daarin te steunen. Het is zoo juist, wat destijds door het orgaan van een strijdend vakverbond werd opgemerkt, dat het „een waan is te meenen door machtontwikkeling alleen de maatschappij te kunnen verplichten meer te geven dan ze heeft”. De jongste geschiedenis van twee groote nabuurlanden levert er opnieuw het bewijs van.

De ondergeteekende wil dit betoog niet eindigen zonder er op te wijzen, dat de behoedzaamheid, waartoe de daling der middelen maant, in misschien nog sterker mate gevorderd wordt door de omstandigheid, dat de crisisuitgaven, welke buiten de normale begroting gehouden worden, een omvang dreigen aan te nemen, die ver uitgaat boven het bedrag, dat ten vorigen jare geraamd is als opbrengst van de nieuwe hiervoor ingestelde heffing. Voor het jaar 1931 zullen zij, zooals uit eerlang in te dienen suppletoire begrotingen zal blijken ongeveer *f* 17 miljoen bedragen. Te vreezen staat, dat in 1932 deze som nog zal worden overschreden. Inmiddels werkt de oorzaak van die uitgaven in ongetemperde kracht voort. Hoe langer zij werkt, des te breder en dieper zullen haar fiscale gevolgen zich afteekenen. Vergeten behoort niet te worden, dat ook die crisisuitgaven moeten worden betaald, al komen zij op een afzonderlijke rekening. Het westelijk nabuurland heeft niet het minst door uitgaven van dien aard een oogenblik in zóo hachelijke financiële positie verkeerd, dat groote offers, ook van politieke aard, noodig zijn geweest om een onheil af te wenden. Welke hoogte de uitgaven, waaraan hier gedacht wordt, in ons land zullen bereiken, is thans nog niet te zeggen, maar vast staat wel, dat zonder pijnlijke ingetogenheid en offerzin bij het voorzien in normale behoeften, zij ook hier een bedreiging zouden kunnen gaan vormen voor 's lands financiële kracht.

Teruggang der middelen eenerzijds, toeneming der crisisuitgaven anderzijds, vormen het teeken, waarin thans de financiële toestand zich ontwikkelt. In dit opzicht vertoont de situatie zekere gelijkenis met die van de eerste maanden van den wereldoorlog. En de reddende oorlogswinstbelasting zal ditmaal ontbreken. Zij moge althans ten deele vervangen worden door het ernstig gemeenschappelijk streven, de normale uitgaven binnen de engst mogelijke grenzen terug te voeren.

Volledigheidshalve moge hier nog worden medegedeeld, dat de bovenvermelde tegoedschrijving van het restant-saldo over de jaren 1929 tot en met 1931 aan de drie daaropvolgende jaren comptabel zal worden geregeld door de instelling van een reservefonds, hetwelk krachtens artikel 87 van de Comptabiliteitswet bij de wet moet tot stand komen en waaromtrent dan ook binnenkort een wetsontwerp zal worden ingediend.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

VOORUITZICHTEN VAN DE TWEDE RONDE-TAFEL-CONFERENTIE.

Prof. P. Geyl te Londen schrijft ons:

De eerste Ronde-Tafel-Conferentie schiep een stemming van hoop en verwachting. Het besluit van de vorsten om aanstonds deel te nemen aan een Indische Federatie had het vooruitzicht geopend op een Indische regeering, die de economische en financiële vraagstukken van het schiereiland aan zou kunnen en waarmee de Engelsche heerscher tot een *modus vivendi* zou kunnen geraken. Een federaal stelsel was in breëde trekken geschetst. In Indië kon men gelooven, dat Engeland bereid was een groot deel van zijn gezag over te dragen, in Engeland, dat een redelijk conservatieve en met verantwoordelijkheidsgevoel begaafde Indische regeering bestaanbaar was. Geweldige vooruitgang! Maar nu ging het erom de Congrespartij, de partij der meer extremistische nationalistien, die buiten de Londensche besprekingen gebleven was, aan het bereikte resultaat te doen medewerken. De wijze, waarop dat geschiedde, bracht aan de optimistische stemming van verleden winter een geduchten slag toe.

Lord Irwin, de Onderkoning, noodigde Gandhi uit de gevangenis naar zijn paleis te Delhi tot onderhandelingen. Die onderhandelingen leidden tot een overeenkomst, waarbij de extremisten hun „burgerlijke-ongehoorzaamheid-politiek” opgaven en zich tot deelneming aan een nieuwe conferentie bereid verklaarden. Een schitterend succes dus? Dat was allerminst de meening van velen in Engeland en in Indië, die de verzekering misten, dat Gandhi en het Congres den grondslag van de eerste conferentie aanvaardden, en die in de geruchtmakende ontmoetingen tusschen den vertegenwoordiger van het Britsche gezag en den halfnaakten fakir (zoals Churchill smaalde) een erkenning van Gandhi als den woordvoerder voor gansch Indië en een overgave aan zijn extremisme zagen. Een tijdlang beheerschte inderdaad Gandhi het tooneel en als men de fantastische en tegenstrijdige uitingen van den heiligen man aanhoorde, dan moest inderdaad het vertrouwen op de mogelijkheid van een overeenkomst wel tot het vriespunt dalen. Een overeenkomst — dat wil zeggen, dat Engeland een deel, het grootste deel, van zijn gezag vriendschappelijk zou overdragen aan een groep of een lichaam, waarvan te verwachten zou zijn, dat het zijn toezegging gestand zou kunnen doen en in staat zou zijn orde en veiligheid in Indië te handhaven. Zoo'n groep meende men op de Ronde-Tafel-Conferentie in potentie althans gezien te hebben. Nu werd dat beeld uitgewischt door Gandhi en de zijnen, van wie toch geen verstandig mensch gelooven kon, dat zij diezelfde rol zouden kunnen spelen. En als iemand daarop nog eenige hoop mocht koesteren, dan werd die aldra vernietigd door het hevig opblaaien van de Hindoe-Mohammedaansche tegenstelling. In weerwil van Gandhi's welgemeende uitspraken over de wenschelijkheid van een verzoening en in weerwil van zijn poseeren als de profeet van het heele Indische volk, bleek toch het Congres met den dag duidelijker een in wezen Hindoesche partij te zijn, die scherper en scherper tegenover de overgrootste meerderheid van de Mohammedanen kwam te staan. Het bloedbad van Cawnpore opende in dit opzicht veler oogen.

Nu echter is uit deze overmaat van sombere verschijnselen een nieuw optimisme geboren. Gandhi en het Congres hebben door de onwezenlijkheid van hun politiek en door hun onmacht om den strijd der gezindten te bezweren ook in Indië ontzaglijk veel van hun aanzien ingeboet. De komedievertooning van Gandhi's aarzelingen of hij al of niet ter conferentie zou gaan, is eigenlijk een onthulling van zijn zwakheid geweest. De nieuwe Onderkoning, Lord Willing-

don, die hoffelijk maar ferm de interpretatie van de overeenkomst met zijn voorganger, als zou het Congres daarbij als vertegenwoordiger van geheel Indië erkend zijn, afwees, is uit dien nieuwen strijd met den Mahatma zegevierend te voorschijn gekomen. Gandhi heeft tenslotte eieren voor zijn geld gekozen en zal binnen een paar dagen toch in Londen verschijnen. De tweede conferentie is daar intusschen geopend en dat heeft op zichzelf al veel van het vertrouwen, dat gedurende de eerste bestond, doen terugkeeren. Niemand zal beweren, dat Gandhi een onbelangrijke figuur is geworden, maar zooals wij hier de proporties thans zien, is het toch ook onmogelijk, dat men hem voor den eenigen, den alles overheerschenden factor zou houden. Er bestaat een oprechte wensch tot overeenstemming, zoo getuigt iedereen, die met de gedelegeerden in aanraking is gekomen. Aan den invloed daarvan zal Gandhi zich vermoedelijk niet kunnen onttrekken, en als hij het wel doet en er zich tegen inzet, dan kan men zich voorstellen, dat de Conferentie over hem heen zal schrijden en dat een nieuwe Indische regeering zonder en desnoods tegen het Congres gevormd zal worden. De vorsten, de Mohammedanen, de Hindoesche liberalen — het is onwaarschijnlijk (ook al weigert de verbeelding het optreden van Gandhi van tevoren op te roepen), dat de vaag-idealistische, spitsvondige, onberekenbare innerlijk tegenstrijdige woordvoerder van het Congres die machten van zijn eigen volk hier in Londen zonder meer in de schaduw zal kunnen stellen.

Maar als het een overeenkomst wordt, zal men het van beide kanten moeten wenschen? Hoe staat Engeland tegenover het vraagstuk? beteekent de nieuwe regeering in dit opzicht een verandering?

* * *

Van de tegenwoordige regeering kan met stelligheid worden gezegd, dat zij de oplossing, die onder de auspiciën van de vorige ontworpen is, ook wenscht. Sir Samuel Hoare, de nieuwe Minister voor Indië, staat zeker met heel wat meer wantrouwen tegenover het Indische nationalisme dan zijn voorganger Wedgwood Benn. Dat de Labour Partij in oppositie is in plaats van de conservatieve partij maakt zeker ook verschil. Maar niet in dezen zin, dat men meer of minder tot een overdracht van het gezag aan een verantwoordelijke Indische regeering geneigd zou zijn. Daarvoor is de meerderheid van de conservatieve partij onder Baldwin gewonnen. Het verschil lijkt mij eer te zijn, dat Hoare, steunend op de conservatieven, er eerder toe zal komen dan Wedgwood Benn, steunend op de arbeiders, gedaan zou hebben, om met de meer conservatieve elementen in Indië een regeling zonder of zelfs tegen Gandhi door te zetten.

Iets anders is er evenwel, dat toch den toestand, voor zooveel Engeland betreft, wat onzeker maakt, en dat is de onzekerheid van het bestaan der zoogenaamde nationale regeering zelf. Er bestaat onder de conservatieven een sterke strooming ten gunste van een zeer spoedige algemeene verkiezing. Niemand durft voorspellen, wat die verkiezing brengen zal, maar een groote conservatieve meerderheid is zeker niet uitgesloten. In zoo'n meerderheid zouden de reactionaire elementen wel eens een veel sterker invloed kunnen bemachtigen, dat zij nu uitoefenen en het is dus niet ondenkbaar, dat de tweede Conferentie met Churchill en de *Daily Mail* te stellen zal krijgen, vóór zij aan het eind is. Zeker zal MacDonald, die niet alleen het voorzitterschap van de Conferentie heeft bewaard, maar die ook Lord Sankey als voorzitter van „the Federal Structure Sub-Committee” heeft behouden, alles doen wat hij kan om het schip in veilige haven te brengen, vóór hij zijn zetel ruimen moet.

EEN BUITENLANDSCHE LEENING VOOR ZWEDEN.

(De oorzaken voor de koersontwikkeling van de Kreuger-aandeelen.)

Dr. W. Bickerich te Berlijn schrijft ons:

Het Zweedsche tijdschrift „Affärsvärlden”, waarvan men zegt, dat het in nauwe relatie met Kreuger staat, heeft in zijn jongste nummer het voorstel gedaan, dat Zweden een buitenlandsche leening ten bedrage van ongeveer \$ 50 miljoen in New-York en Amsterdam zou opnemen. Dit voorstel zal menigeen hebben verrast, daar Zweden in de laatste jaren voortdurend groote kapitaaloverschotten had, die niet slechts de plaatsing van verschillende staatsleeningen in het binnenland mogelijk hebben gemaakt, maar ook op groote schaal tot het terugkopen van vóór den oorlog in het buitenland geplaatste leeningen hebben geleid. „Affärsvärlden” motiveert zijn voorstel met het argument om van tevoren een dergelijken toestand te voorkomen, waarin Engeland thans is geraakt en met het ongetwijfeld steekhoudende argument, dat men thans een dergelijke leening op veel voordeliger voorwaarden kan opnemen, dan wanneer men eerst afwacht tot de omstandigheden daartoe dwingen.

Het is inderdaad een feit, dat de deviezenpositie van de Zweedsche banken en van de Zweedsche Rijksbank zich in de crisis van Juli/Augustus zeer ongunstig heeft ontwikkeld. De algemeene liquiditeitscrisis leidde tot het terugtrekken van groote buitenlandsche deposito's bij de Zweedsche banken. In den loop van Juli hebben de particuliere banken ongeveer Kr. 100 miljoen aan het buitenland moeten terugbetalen. De deviezenportefeuille van de Zweedsche Rijksbank, die mede reeds door de ongunstige ontwikkeling van den buitenlandschen handel — de invoer is ongeveer gelijk gebleven, terwijl de uitvoer sterk is gedaald —, was getroffen, is sedert het begin van het jaar met ongeveer Kr. 170 miljoen afgenomen. Zoowel de particuliere banken als ook de Rijksbank hebben daarom reeds in Juli buitenlandsche obligaties moeten verkopen en deze politiek is ook in Augustus voortgezet.

Het is echter moeilijk als een toeval te beschouwen, dat het voorstel van „Affärsvärlden” eenige dagen na de aanzienlijke koersdaling van de Kreuger-aandeelen op de internationale beurzen werd gelanceerd. Dit valt temeer in het oog, daar tot dusverre inderdaad een zeer nauwe samenhang tusschen de deviezenpositie van Zweden en het koersniveau van de Kreuger-aandeelen heeft bestaan, want toen tijdens de laatste groote koersdaling de koersen van de Kreuger-aandeelen zich, in vergelijking met de leidende Amerikaansche, Deutsche of ook met de nog het best hiermede te vergelijken Nederlandsche aandeelen met een internationale markt, relatief goed hadden gehouden, zoo was dit enkel toe te schrijven aan de bereidheid van de Zweedsche kapitaalmarkt om deze aandeelen op te nemen en niet aan een of andere koersinterventie van het concern zelf of van anderen.

Integendeel, Kreuger heeft tot dusverre steeds in het openbaar iederen steun voor den koers afgewezen, zoogenaamd uit principiële, in werkelijkheid echter uit praktische overwegingen. Een koersinterventie door het concern zelf was niet te verantwoorden, daar hierdoor zijn liquiditeit zou verminderen en een dergelijke maatregel bij den internationalen opbouw van het concern en het uitzonderlijk karakter van deze crisis bijzonder moeilijk is door te voeren. Een steun van den koers uit de particuliere middelen van Kreuger of van andere grootaandeelhouders zou daarentegen op de beperktheid van deze middelen eenerzijds en op den grooten omvang van het in omloop zijnde materiaal anderzijds schipbreuk moeten lijden.

Zoals bekend, wordt het Kreugerconcern door een beperkt aantal aandeelen met preferentiël stemrecht gecontroleerd, zoodat bijna het geheele kapitaal aan de internationale beurzen omloopt. Aan den anderen kant is het particuliere vermogen van Ivar Kreuger als betrekkelijk gering te beschouwen, indien men be-

denkt, dat deze volgens de laatste gepubliceerde lijst van Zweedsche betalings van inkomstenbelasting naar een jaarlijksch inkomen van slechts Kr. 3 miljoen was aangeslagen.

Kreuger heeft daarom bij de jongste koersdaling het veel doeltreffender middel aangewend om het belegend publiek in Zweden voor zijn aandeelen te interesseren. Dit publiek, dat aan een zeer stabiele en langzame koersontwikkeling gewend is, had zich, toen in de jaren 1927/1928 op de beurzen van bijna alle landen een hausse aan den gang was, en de Kreuger-aandeelen door de speculatie te New-York, Londen en Amsterdam tot hooge koersen werd opgedreven, van den aankoop van Kreugerwaarden onthouden, daar de koersen destijds niet in verhouding tot het rendement stonden, en de slechts te Stockholm genoteerde aandeelen een veel hooger rendement gaven.

Nu echter thans, tengevolge van de koersdalingen op de internationale beurzen, het rendement van het Kreugeraandeel boven dat van de slechts in Stockholm verhandelde aandeelen steeg, voerde men ruiltransacties door, verkocht de zuiver Zweedsche aandeelen om Kreugeraandeelen te kunnen kopen. Terwijl vroeger New-York voor Kreuger & Toll aandeelen en Londen voor Svenska Tändsticks aandeelen als de voornaamste markt fungeerden, en de koersontwikkeling in Stockholm zich tamelijk wel in de schaduw van deze beide plaatsen voltrok, heeft Stockholm de omzetten in deze waarden sedert 1930 meer en meer aan zich getrokken, zoodat daar tamelijk meer omgezet werd dan in New-York. Inderdaad is het daardoor gelukt den druk op de koersen der Kreuger-aandeelen op te vangen, die van den verkoopsdrang in Parijs, Londen en Amsterdam uitging.

De abrupte koersdaling in Augustus is niet alleen te verklaren uit den plotseligen verkoopsdrang te Londen, tengevolge van de daar plaatsgehad hebbende gebeurtenissen, maar ook daardoor, dat de plaatsingsmogelijkheden bij de Zweedsche kapitalisten door terugtrekken van buitenlandsch crediet waren verminderd. Om de voor den steun der Kreugerkoersen noodzakelijke deviezenpositie van de Zweedsche kapitaalmarkt te verbeteren, is thans zeker niet het opnemen van een staatsleening noodzakelijk; de toestand van de staatsfinanciën vereischt het in geen geval. Men kan ook doorgaan met het verkopen van buitenlandsche fondsen, daar in Zweden in de periode van 1926 tot 1930 in totaal voor Kr. 830 miljoen buitenlandsche leeningen, hoofdzakelijk Deutsche, zijn uitgegeven. Dat zou echter slechts met groote verliezen gepaard kunnen gaan, terwijl het uitgeven van staatsleeningen in het buitenland tegen een rente van 4 of 4½ pCt. bij een tamelijk hoogen inschrijvingskoers mogelijk zou zijn. Toen in Februari de regering een conversieleening tegen 4 pCt. doorvoerde, waarbij nieuwe inschrijvingen tegen 95 pCt. werden opgenomen, heeft de Enskilda Bank te Stockholm een post van Kr. 6 miljoen van de nieuwe leening in Amsterdam tegen 97 pCt. kunnen verkopen.

Het is natuurlijk nog zeer de vraag, of de Zweedsche regering thans bereid is een dergelijke leeningstransactie door te voeren, temeer waar de deviezenpositie op zichzelf nog in geen geval verontrustend is. Maar een bevestiging van het internationale prestige van het Kreugerconcern, zoodat zij door de verhinderende van verdere koersdalingen kan worden bereikt, is in zekere mate ook een nationaal belang, temeer waar dit concern de controle over talrijke van de belangrijkste Zweedsche ondernemingen bezit. Het betekent verder een steun voor de geheele binnenlandsche aandeelenmarkt, daar door de ruiltransacties de koersen van de zuiver Zweedsche aandeelen tot dusverre eveneens sterk zijn gedaald. En het is tenslotte een tamelijk voordelige zaak, indien thans op steeds grotere schaal de aandeelen van dit concern in Zweedsche handen overgaan tot koersen, die een rendement geven van ongeveer 12 pCt., berekend op basis van het laatst uitgekeerde dividend. *Nadruk verboden.*

AANTEKENINGEN.

De Brabantsche Industriedagen.

Wie als onbekende in Brabant het voorrecht heeft gehad eenige dagen den gast te mogen zijn van het Algemeen Comité voor de organisatie van de Brabantsche Industriedagen, zal ongetwijfeld getroffen zijn door hetgeen hij in enkele dagen van de Brabantsche industrie met eigen oogen heeft mogen aanschouwen.

In de eerste plaats moet men bij de Brabantsche industrie niet alleen aan enkele groot-bedrijven denken. Er zijn vele kleine ondernemingen, die weliswaar niet zoo bekend zijn als Philips, maar die niettemin voor de Nederlandsche markt toch van groote betekenis zijn (textiel-, sigaren-, schoenen-industrie enz.).

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

(In duizenden guldens).

Table with 5 columns: Category, Juni 1931 (Aantal, Bedrag), Juni 1930 (Aantal, Bedrag). Rows include Nieuwe rekeningen, Rekeningen op ulto, Bijschrijvingen, a. Stortingen, b. Overschrijvingen, c. And. onderwerpen, Afchrijvingen, a. Chèques, b. Overschrijvingen, c. And. onderwerpen, Tegoed op ulto, Beleggingen.

1) Hierin begrepen overschrijvingen uit het buitenland 4.766 met f 823.

2) Idem naar het buitenland 31.661 met f 3.335.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

BANKDISCONTO'S.

Table of bank discount rates for various cities including Amsterdam, Londen, Parijs, Praag, Boekarest, Rome, Budapest, Calcutta, Dantzig, Helsinki, and Copenhagen.

GELDKOERSEN.

OPEN MARKT.

Table showing gold rates for Amsterdam, Londen, Berlijn, New York, and other locations across different dates in 1931 and previous years.

1) Koers van 11 Sept. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag. 2) 27/29 Augustus.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table of exchange rates in the Netherlands for various cities like New York, Londen, Berlijn, Parijs, Brussel, Batavia.

Table of exchange rates for Zwitserland, Weenen, Praag, Boekarest, Milaan, Madrid.

Table of exchange rates for Stockholm, Kopenhagen, Oslo, Helsinki, Buenos Aires, Montreal.

* Notering te Amsterdam. ** Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table with columns: Data, Londen (\$ per £), Parijs (\$ p. 100 fr.), Berlijn (\$ p. 100 Mk.), Amsterdam (\$ p. 100 gld.). Rows include dates from 8 Sept. 1931 to 15 Sept. 1930 and Muntpariteit.

KOERSEN TE LONDEN.

Table with columns: Plaatsen en Landen, Noteerings-eenheden, 29 Aug. 1931, 5 Sept. 1931, 7|12 Sept. '31 Laagste/Hoogste, 12 Sept. 1931. Rows include cities like Alexandrië, Athene, Bangkok, etc.

1) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 2)

Table showing silver and gold prices for London and New York from 7 Sept. 1931 to 27 Juli 1914.

1) In pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) In sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Table showing the balance of the national treasury with columns for Vorderingen, Verplichtingen, and specific items like Saldo van 's Rijks Schatkist, Voorschot van De Nederl. Bank, etc.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table showing floating debt of the Netherlands-Indies with columns for Vorderingen, Verplichtingen, and specific items like Betaalmiddelen, Voorschot 's Rijks kas, etc.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 14 September 1931

Balance sheet of the Netherlands Bank showing Activa (Binnenl. Wis-sels, Papier o. h. Buitenl. in disconto, Beleeningen, Op Effecten, etc.) and Passiva (Kapitaal, Reservefondsen, Pensioenfondsen, etc.).

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table showing the main items in thousands of guildens, including Data, Goud, Circulatie, and Beschikb. Metaal-kings.

Table showing the main items in thousands of guildens, including Data, Totaal bedrag disconto's, Schatkist-promessen rechtstreeks, Beleeningen, and Diverse rekeningen.

1) Sedert den bankstaat van 4 Jan. '29 weder op de basis van 1/2 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

SURINAAMSCH E BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Table showing the main items in thousands of guildens for the Surinamese Bank, including Data, Metaal, Circulatie, and Diverse rekeningen.

1) Sluip. der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
12 Spt. 1931	150.000		245.600	29.900	39.800
5 " 1931	152.900		245.800	31.500	41.980
29 Aug. 1931	149.700		240.000	27.100	42.860
15 Aug. 1931	109.853	41.921	247.092	22.182	44.064
8 " 1931	110.177	44.141	248.635	22.407	45.901
1 " 1931	100.496	44.480	242.412	22.497	48.656
25 Juli 1931	110.114	43.894	241.220	22.118	48.673
13 Spt. 1930	138.807	29.250	264.598	37.318	47.291
14 Spt. 1929	172.282	14.917	324.106	40.958	41.181
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalf.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
12 Spt. 1931		115.300		***	54
5 " 1931		113.900		***	55
29 Aug. 1931		107.100		***	56
15 Aug. 1931	9.163	16.251	45.357	38.581	56
8 " 1931	9.263	16.353	43.953	34.775	57
1 " 1931	9.160	16.478	40.446	33.914	55
25 Juli 1931	9.328	17.024	37.008	32.593	58
13 Spt. 1930	9.657	28.457	44.261	46.457	56
14 Spt. 1929	10.995	35.677	133.025	28.365	45
25 Juli 1914	7.259	6.395	75.541	2.228	44

¹⁾ Sluippost activa.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
9 Sept. 1931	137.206	353.931	56.964	8.291	27.743
2 " 1931	135.668	354.976	54.361	7.262	26.678
26 Aug. 1931	134.645	350.311	58.031	9.296	28.052
19 " 1931	134.870	354.129	54.431	6.863	28.286
12 " 1931	133.304	360.051	46.947	7.051	22.097
5 " 1931	134.828	365.252	43.265	9.019	23.283
10 Sept. 1930	156.574	361.326	54.220	5.770	21.641
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits			Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts			
9 Sept. '31	51.146	21.808	54.845	50.533	58.276	45 ¹³ / ₁₆	
2 " '31	53.736	12.925	60.352	51.838	55.692	44 ¹ / ₂	
26 Aug. '31	50.176	26.323	53.593	48.708	59.334	46 ³ / ₃₂	
19 " '31	48.881	19.726	61.755	40.099	55.742	45 ¹³ / ₁₆	
12 " '31	53.226	19.434	58.163	34.879	48.253	42 ²⁹ / ₃₂	
5 " '31	49.311	11.438	63.437	33.175	44.576	41 ³ / ₁₆	
10 Sept. '30	45.911	9.013	67.166	34.137	55.247	50	
22 Juli '14	11.005	13.736		42.185	29.297	52	

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitl.	Wis-sels	Waarv. op het buitl.	Beleeningen	Renteloos voorschot a. d. Staat
4 Spt. '31	58.568	892	14.818	17.601	12.757	2.817	3.200
28 Aug. '31	58.563	887	14.255	19.177	13.356	2.729	3.200
21 " '31	58.561	883	14.142	18.949	14.011	2.730	3.200
13 " '31	58.558	883	14.098	19.483	14.584	2.804	3.200
5 Spt. '30	47.478	407	6.832	23.719	18.768	2.836	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541		8	769

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti-culieren
4 Spt. '31	5.065	2.191	78.927	1.072	6.964	17.602
28 Aug. '31	5.065	2.282	78.635	1.571	7.899	17.649
21 " '31	5.065	2.119	77.767	1.394	7.906	18.171
13 " '31	5.065	2.054	78.394	1.824	7.915	17.515
5 Spt. '30	5.304	1.941	73.453	4.458	5.535	6.928
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Sluippost activa.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 15 September 1931.

In de vorige week zijn de prijzen aan de tarwe-markt verbeterd en de koersen aan de termijnmarkten der uitvoerlanden in Noord- en Zuid-Amerika zijn geleidelijk gestegen. De vraag in Europa verbeterde en flinke omzettingen kwamen tot stand. In de Vereenigde Staten werkten tot de verbeterde stemming ook de belangrijke verkoopen mede, welke de Farm Board tot stand bracht. Een verkoop naar China werd reeds in de vorige week vermeld, een groote hoeveelheid werd naar Brazilië verkocht in ruil voor koffie en deze week werd een belangrijke hoeveelheid verkocht naar Duitschland, waarvan de betaling einde 1934 zal geschieden. De Farm Board wil zijn grooten voorraad oude tarwe likwideeren en het daardoor ontstane aanbod oefende lang een druk uit op de markt. Wanneer groote verkoopen door den Farm Board plaats vinden en de voorraad dus gaat verminderen, ondervindt de markt in de Vereenigde Staten daarvan steun. Bovendien hebben tot de verbeterde stemming de oogstberichten in Europa en in Noord-Amerika, alsmede eenige terughoudendheid der Russen meege- werkt. Hoewel in Europa de weersomstandigheden niet doorlopend ongunstig zijn geweest en belangrijke hoevee- liden tarwe in goede conditie binnengehaald zijn kunnen worden, is de uitkomst toch niet zoo geworden als voor- dien werd verwacht. In Duitschland zijn de oogstramingen ruim 1 miljoen quarters verlaagd. De opbrengst wordt nu geschat op 19.594.000 quarters, de vorige raming bedroeg 20.654.000 quarters, in 1930 was de opbrengst 17.204.000 quarters. Er zijn echter ook ramingen, welke nog 1 miljoen quarters lager zijn. In Frankrijk heeft men zeer over het weer geklaagd, vooral in het Noorden en het Oosten, waar ook het natuurgewicht van de tarwe achteruitgegaan is. Men verwacht, dat de officiële schatting van de opbrengst ongeveer 32 miljoen quarters zal bedragen. De behoefte voor de consumptie en voor den uitzaaï bedraagt ongeveer 40 miljoen quarters. In Italië is de officiële raming van den oogst van dit jaar 30.900.000 quarters vergeleken met 26.300.000 quarters in het vorige jaar en 32.300.000 quar- ters in 1929, toen een record-oogst werd binnengehaald. De jaarlijksche consumptie bedraagt in Italië ongeveer 37.500.000 quarters. In Noord-Amerika zijn in de vorige week verschillende officiële ramingen bekend gemaakt. Vol- gens het regeeringsrapport in de Vereenigde Staten wordt op 1 September de opbrengst van zomertarwe geschat op 111 miljoen bushels, wat 7 miljoen bushels minder is dan de door de regering geraamde hoeveelheid van een maand geleden en het totaal van winter- en zomertarwe tezamen brangt op 886 miljoen bushels. In het vorige jaar werd een gezamenlijke opbrengst van deze twee tarwesoorten binnengehaald van 850.965.000 bushels. In Canada wordt volgens de officiële raming de opbrengst van tarwe ge- schat op 271.400.000 bushels tegen 397.842.000 bushels in het vorige jaar. Voor de 3 Prairie-Provincies is het cijfer dit jaar 246.400.000 tegen 374.500.000 in het vorige jaar. Particuliere schattingen van de opbrengst in Canada gaven gemiddeld een hooger cijfer, zoodat de officiële raming in vergelijking daarmee tegenviel. De kwaliteit van de Canadeesche tarwe is dit jaar zeer goed. In de laatste dagen van de afgelopen week hebben de prijzen zich niet kunnen handhaven en waren aan alle termijnmarkten van Noord- en Zuid-Amerika de prijzen weder lager. Daarna trad weder een kleine verbetering in. Het slot te Chicago, waar op 5 en 7 September de markt gesloten bleef, was 2½ dollarcenten per bushel hooger dan op 4 September. Te Winnipeg, waar de markt op 7 September gesloten was, was het slot gelijk aan dat van 5 September. De October- termijn sloot te Buenos Aires 11 centavos hooger en te Rosario 15 centavos per 100 KG. hooger. De verscheppingen waren in de vorige week weder groot, vooral tengevolge van belangrijke verscheppingen uit Rusland, terwijl ook de Donau een flink aandeel voor zijn rekening nam. Het is zeer moeilijk om te beoordeelen, wat van Rusland in de naaste toekomst verwacht kan worden. Algemeen hoort men spreken over een kleinere opbrengst dan in het vorige jaar, tengevolge van de ongunstige weersomstandigheden gedurende den groeitijd. In sommige streken schijnen de resultaten goed te zijn geweest, in andere daarentegen be- neden verwachting te zijn gebleven. In de vorige week waren de Russen niet dringend met tarwe aan de markt, welke omstandigheid dadelijk een verbetering van de stem- ming tengevolge had. De verscheppingen uit de Russische havens zijn weliswaar zeer groot, doch men vraagt zich af, of Rusland voort zal kunnen gaan deze te handhaven. De bevrachtingen echter, welke door de Russen geschieden met het doel om graan van de Zwarte Zee te verladen, dui-

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	6-12 Sept. 1931	Sedert 1 Jan. 1931	Overeenk. tijdvak 1930	6-12 Sept. 1931	Sedert 1 Jan. 1931	Overeenk. tijdvak 1930	1931	1930
Tarwe	44.793	953.962	1.087.460	205	15.336	52.162	969.298	1.139.622
Rogge	4.219	220.518	312.060	—	459	26.354	220.977	338.414
Boekweit	665	19.576	12.842	—	145	1.638	19.721	14.480
Mais	32.209	879.692	721.862	18.346	192.958	130.219	1.072.650	852.081
Gerst	17.106	421.082	357.610	275	24.113	22.929	445.195	380.539
Haver	7.297	192.314	132.435	—	2.159	2.812	194.473	135.247
Lijnzaad	2.078	150.058	64.366	7.150	361.217	191.336	511.275	255.702
Lijnkoek	6.529	81.231	102.353	—	204	—	81.435	102.353
Tarwemeel	352	66.907	91.462	—	19.491	28.440	86.398	119.902
Andere meelsoorten	657	27.706	14.162	579	20.070	2.459	47.776	16.621

den weder niet in die richting. Uitvoeren van den Donau worden in de hand gewerkt door de uitvoerpremie van 25 shilling voor tarwe. De aanvoeren in de afluadhavens aan den Donau zijn groot, doch gedurende de laatste dagen was de Donau slechts matig met aanbiedingen aan de markt. Waarschijnlijk zijn daar ook de Joodsche feestdagen de reden van. In verband met dit verminderde aanbod zijn ook de prijzen van voertarwe in de afgelopen week vrij belangrijk gestegen. De zaken in die tarwesoorten van mindere kwaliteit waren van matigen omvang en koopers volgden slechts schoorvoetend de verhooging der prijzen. In het laatst der week zijn zij tengevolge van de algemeen gemakkelijker stemming voor tarwe weder eenigszins gedaald.

De stemming voor rogge verbeterde in de afgelopen week aanmerkelijk, ten deele tengevolge van verbeterde stemming in Duitschland en vrij belangrijk hogere prijzen werden betaald voor Russische soorten. Deze werden op verschillende posities verhandeld, ook ter verscheping in de laatste maanden van dit jaar. Voor Amerikaansche rogge worden hoge prijzen gevraagd in verhouding tot de Russische en daarin komen slechts weinig zaken tot stand. De prijzen aan de termijnmarkt te Chicago zijn in de vorige week vrij sterk opgelopen, doch daarna tijdelijk weder iets gedaald. Vergeleken bij 4 September was het slot te Chicago $5\frac{1}{4}$ dollarcent per 56 lbs. hooger. De opbrengst van rogge in Duitschland wordt volgens de laatste schatting geraamd op 32.154.000 quarters. De vorige raming bedroeg 33.120.000 quarters en de opbrengst in het vorige jaar 35.270.000 quarters.

De verschepingen van maïs waren in de vorige week weder groot. De prijzen hebben voor spoedige posities weinig verandering ondergaan en zijn ongeveer op hetzelfde lage niveau blijven hangen. Op sommige dagen was aangekomen maïs nog iets lager te koop, doch meestal werd zulk een kleine verlaging den volgenden dag weder ingehaald. Op aflading daalden de prijzen nog enkele guldens per last, zoodat het verschil tusschen spoedig verwachte en latere aflading kleiner werd. Op sommige dagen zijn belangrijke zaken tot stand gekomen, vooral in de tweede hand, die geneigd was lager af te geven dan de eerste hand. In de laatste dagen der week is een kleine verbetering ingetreden, welke echter geen stand heeft kunnen houden en seder weder verloren ging. Aan de termijnmarkt te Buenos Aires was het slot voor den October-termijn 9 centavos per 100 KG. lager, te Rosario 10 centavos lager. De vooruitzichten van den maïsoogst in Roemenië blijven uiterst gunstig en een zeer groote opbrengst wordt verwacht. De officiële raming is 26.910.000 quarters tegen 20.760.000 quarters in het vorige jaar. De aanbiedingen van Donaumaïs, welke gedaan worden op ongeveer dezelfde prijsbasis als voor Platamaïs, hebben nog niet veel belangstelling kunnen opwekken en zaken van eenigen omvang zijn eigenlijk nog niet tot stand gekomen. Volgens het laatste officiële rapport wordt de maïsoogst in de Vereenigde Staten geschat op 2.715.000 bushels, welke schatting een 60 miljoen bushels kleinere opbrengst doet verwachten dan de vorige in Augustus. Het vorige jaar bedroeg de opbrengst 2.081.048.000 bushels. De termijnmarkt voor maïs te Chicago is in de afgelopen week bijna geregeld gedaald en gisteren weder gestegen. De December-termijn sloot $1\frac{1}{4}$ dollarcent per 56 lbs. lager dan op 4 September.

De vraag voor gerst is slechts van matigen omvang en de groote premie, welke voor spoedig verwachte partijen werd betaald, is kleiner geworden, toen de verschepingen van gerst uit Roemenië en uit Rusland grootter werden. Nog wordt voor spoedig verwachte partijen wel meer gevraagd dan voor de latere aflading, doch koopers zijn terughoudend en betalen deze premie slechts schoorvoetend. Voor aflading in de eerstvolgende maanden zijn de prijzen voor Russische en voor Donaugerst eerst gedaald, doch later is

voor die posities een verbetering ingetreden van enkele guldens per last. Andere soorten dan Russische en Donau gerst worden zeer weinig aangeboden. De Canadeesche gerst is in verhouding tot andere soorten te duur geworden en men hoort nog slechts weinig van aanbiedingen daarvan. De opbrengst van gerst in de Vereenigde Staten wordt volgens het laatste bericht geschat op 212 miljoen bushels, zijnde 9 miljoen bushels kleiner dan volgens het Augustus-rapport, en 114 miljoen bushels kleiner dan de opbrengst in het vorige jaar. In Canada wordt de opbrengst geschat op 72.520.000 bushels tegen 135.160.000 bushels in het vorige jaar.

In Russische haver hebben de vorige week eenige belangrijke verkoopen door de Russen plaats gevonden, doch overigens is de vraag voor haver matig, daar de consumptie weinig kooplust vertoont. De prijzen zijn vrijwel onveranderd gebleven. Aan de termijnmarkt te Buenos Aires zijn de koersen in het laatst van de week teruggelopen. Het slot was echter weder 20 centavos per 100 KG. hooger dan een week te voren.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten gaven in de afgelopen week nog steeds een weinig opgewekt beeld te zien.

Alleen in Amerika was de stemming voor suiker vast behalve op den laatsten beursdag. De dagelijksche omzetten in geraffineerd waren iets beter dan gedurende de vorige weken, terwijl wat meer belangstelling aan den dag gelegd werd voor ruwsuiker tot stijgende prijzen. Nadat de vorige week nog slechts 1.37 d.c. betaald werd, liepen de prijzen deze week tusschen 1.40 d.c. en 1.43 d.c.

De New-Yorksche termijnmarkt was een getrouwe weerspiegeling van de ruwsuikermarkt. Slechts op den laatsten beursdag kon de markt zich niet aan den invloed van Europa onttrekken en liepen de noteringen sterk terug.

De ontvangsten in de Atlantische havens der Ver. Staten bedroegen deze week 25.000 tons, de versmeltingen 52.000 tons tegen 50.000 tons verleden jaar en de voorraden 252.000 tons 330.750 tons.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1931	1930	1929
	tons	tons	tons
Productie	3.122.000	4.671.260	5.156.315
Voorr. overgebracht per 1/1	1.390.000	321.000	193.000
Consumptie	100.000	85.000	110.315
Weekontv. afscheephavens .	43.317	40.443	44.035
Totaal sedert 1/1	1.757.237	3.175.708	4.457.601
Weekexport	63.702	47.727	100.484
Totaal sedert 1/1	1.798.759	2.216.098	3.777.583
Voorraad afscheephavens .	1.169.211	1.270.810	680.747
„ binnenland	1.444.030	1.410.552	588.399

In Engeland was de belangstelling voor ruwsuiker zeer beperkt, terwijl op de Londensche termijnmarkt na een vaste opening zich een onzekere stemming meester maakte met eerder afbrokkelende noteringen.

De Board of Trade Statistiek over de maand Augustus wordt met de volgende cijfers bekend gemaakt:

	Augustus		Jan./Aug.	
	1931	1930	1931	1930
	tons	tons	tons	tons
Import Ruwsuiker ...	201.643	227.681	1.197.010	1.267.255
„ Geraffineerd .	4.882	8.571	38.911	42.126
Totaal ..	206.525	236.252	1.235.921	1.309.381
Voorr. binnenl. suiker	5.250	1.450	—	—
„ in entrepôt ...	199.450	225.950	—	—
Totaal „Duty Paid” .	192.125	241.988	1.312.682	1.426.516
Totale export	10.400	49.828	69.799	194.429
Consumptie	181.725	192.160	1.242.883	1.232.087

len, waarin koopers goederen voor een bepaald seizoen verlangen en hun inkooppen zoo lang hebben uitgesteld, dat zij niet verder afzijdig kunnen blijven.

Liverpoolnoteringen Oost. koersen 25 Aug. 1 Sept. 26 Aug. 2 Sept. TT op Br.-Indië 1/5 1/5 F.G.F. Sakellaris 5,85 5,65 T.T. op Honkong 1 1/2 G.F. No. 1 Oomra 2,64 2,49 T.T. op Shanghai 1 1/2

KOFFIE.

Ook in de afgelopen week hield de kalme en uiterst lustelooze stemming voor het artikel onafgebroken aan. De wisselkoers in Brazilië handhaafde zich aanvankelijk op 3 1/2 d. per Milreis en steeg daarna 1/8, waardoor hij op 3 1/8 d. kwam. In de kost- en vrachtaanbiedingen van de verschillende afscheephavens kwam slechts in enkele gevallen een onbeduidende wijziging, doch dooreengemenen zijn zij onveranderd tegenover een week geleden. Bij het afsluiten van dit Bericht komt de koers 1/8 d. lager af, en zijn de offerten van sommige afladers in overeenstemming daarmede 3 d. à 6 d. lager.

Over het gerucht, reeds in het vorig Overzicht vermeld, volgens hetwelk een Fransch banksyndicaat aan Brazilië een 5 procents leening ten bedrage van \$55 miljoen zou hebben aangeboden, werd niets meer vernomen. Wel werd bekend, dat de Firma Hard & Rand te New-York een schikking getroffen had, waarbij aan het Braziliaansche Gouvernement geleend wordt een bedrag van £1.350.000, terug te betalen met 1.050.000 balen koffie, welke verscheept zullen worden in hoeveelheden van 112.500 balen per maand. Aangenomen wordt, dat de koffie zal worden verzonden in consignatie en dat de opbrengst er van zal dienen ter aflossing van de leening en verder, dat ook op deze koffie het uitvoerrecht van 10/- per baal niet zal worden geheven, evenmin als op de 1.275.000 balen, welke in de vorige maand door Brazilië geruild zijn tegen 25 miljoen bushels tarwe van de Amerikaansche Farm Board. Wat deze laatste transactie betreft, zoo blijkt uit per post alhier ontvangen berichten, dat zij stuit op hevige protesten van den Amerikaanschen koffiehandel en van de meelmolenaars aldaar te lande, welke er bij de Regeering van de Vereenigde Staten op wijzen, dat de ruil in elk geval in hooge mate ondeelig is voor hun belangen, terwijl het twijfelachtig is of hij voor de tarweplanters van voordeel zal zijn.

Opmerkelijk is het, dat, zooals hierboven reeds gezegd, verondersteld wordt, dat op beide belangrijke posten koffie het nieuwe uitvoerrecht van 10/- per baal niet zal worden geheven. Indien dit juist is, komen er dus meer dan 2.300.000 balen koffie tot uitvoer, die bij normalen verkoop een extra uitvoerrecht zouden opbrengen van ongeveer £1.160.000, welk bedrag zou moeten worden gestort in het fonds voor opkoop en vernietiging van een deel van de overproductie. Dat dit fonds zulk een belangrijk bedrag dan zal moeten missen, is zeker voor Brazilië niet zonder betekenis. De buitengewoon ongunstige toestand van de Braziliaansche koffiëplanters blijkt trouwens nog eens duidelijk uit een brief, die van een hunner kort geleden verschenen is in een der dagbladen van Rio, en waarin becijferd werd, dat hij bij een partij koffie, welke hij verkocht had voor 78 Milreis per baal, meer dan 68 1/2 Milreis aan uitvoerrechten en belastingen had te betalen gehad, zoodat hem slechts waren overgebleven circa 9 1/2 Milreis (nog geen f 1.50) per baal, waaruit dan nog vracht en andere onkosten moesten worden voldaan.

De verschillende koffie-districten van Sao Paulo melden nog steeds regenweder bij temperaturen van 29 à 31° Celsius maximum en 15 à 18° minimum. Van particuliere zijde wordt bericht, dat de droogte, welke in Juli en Augustus geheerscht heeft, het opkomen van den Juli/Augustus bloei heeft vertraagd en dat deze zelfs in het einde van Augustus nog niet had plaats gehad. Of, en in hoever, hierdoor schade aan den oogst is toegebracht, valt voor het oogenblik nog niet te beoordeelen.

Volgens mededeeling van den Koffie-Raad zijn in de vorige week vernietigd 83.000 balen Santos en 30.000 balen Rio.

Volgens officieel telegrafisch bericht bedroeg de voorraad, in de binnenlandsche pakhuizen van den Staat Rio teruggehouden, op 31 Augustus 1.183.000 balen tegen 776.000 balen op 31 Juli, hetgeen een vermeerdering betekent van 407.000 balen in de maand Augustus.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans 37/6 à 38/6 per cwt. en van dito Prime 38/6 à 39/6, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 29/- à 29/6.

Nederlandsch-Indië bleef met de ongewasschen Sumatra Robusta-soorten en ook met de gewasschen Robusta geheel

VAN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

Table with columns for METALEN (ZILVER, IJZER, KOPER, TIN, LOOD) and TEXTIELGOEDEREN (KATOEN, WOL) and DIVERSEN (KOE-HUIDEN, KALK-SALPETER). Rows list various grades and prices in different units.

de invoering van de huidige officiële noteringwijze (Jan. 1928): vanaf 16 Dec. 1929 74/5 K.G. Hongaarsche; vanaf 26 Mei 1930 Z.-Russische. *) = Matting vóór de invoer. *) Notering Schotland 59/6. *) 58/- . 7) 4 Sept. 8) 11 Sept. 9) 3 Sept. 10) 10 Sept.

